

FİL HAMDİ

1956

Aziz Nesin 1915-1995

İÇİNDEKİLER

Fil Hamdi Nasıl Yakalandı?
Yepetaş
Düdüklü Tencere Fabrikası
Mucize Aynalar
Çete
Plajda Bir Adam Boğuldu
Kiracıya Maşallah
Belediye Reisi Nasıl Olmalı?
Sınır Üstündeki Ev
Striptiz Basri
Kimine Talih Kimisine Kör Salih
Amatör Ruhlu Bir Polis
Yağma mı Var!..
Bir Pazarlık
Dalkavukluk İstemem
Mutluluğumu Sana Borçluyum
Anahtar
Bir Kız Nikah Günü Kaçmıştı
Neveser'den Eser Yok
Zekanızı Bileyiniz
Sinir Doktoru
Tebelleş

Hakkında

Yirmi iki kısa öyküden oluşan "Fil Hamdi" isimli öykü kitabının ilk basımı 1956 yılında olmuştur. Aziz Nesin sade ama etkili bir dil kullanmıştır. Öykülerinde mizah unsuruna yer vermiştir. Toplumsal meselelerin ve gündelik hayattaki sıradan insanın yer aldığı hikayelerde trajikomik hikayeler anlatmıştır. Öykülerin temaları genellikle yoksulluk, çaresizlik, bürokratik karmaşa ve sistem eleştirisi, ahlak, sosyal adaletsizlik gibi unsurlardır. Aziz Nesin bu temalar aracılığı ile toplumsal yapıdaki ve sistemdeki çarpıklıkları, adaletsizlikleri eleştirmiştir. Öykülerdeki karakterler bürokrasinin çıkmazları arasında kalmış, yoksulluk ve çaresizlik ile mücadele eden karakterlerdir. Çoğu çelişkili ve insani yönleri ile kendini göstermektedir. Bazıları çıkarıcı ve alaycı iken, bazıları saf ve mağdurdur. Tebelleş isimli öykünün 1946 yılında Markopaşa dergisinde, sonra Yepetaş ve Fil Hamdi adlı kitaplarda "Güvercin Kakaları" başlığıyla yayımlanmış olan bir hikâye olduğu ve gözden geçirilerek yeniden yazıldığı bilgisi verilmiştir.

FİL HAMDİ NASIL YAKALANDI

Kişiler

Fil Hamdi Otuz beş yaşında, uzun boylu, iki yüz kilo ağırlığında, kumral, üç dişi eksik, üst çenede bir azılı dişi dolgululu, alt sol köpek dişi altın kaplama, çizgili kahverengi elbiseli, saçları oldukça dökülmüş, ablak suratlı, kahverengi gözlü bir sabıkalıdır.

Öykü

Fil Hamdi'nin firar haberi İstanbul Emniyet Müdürlüğü'nden taşra vilayetlere telgraf gider. Fil Hamdi kaçmıştır. Nöbetçi polis memurları üç gün, üç gece uyumadıklarından uyuyakalmışlardır. Fil Hamdi'de bundan yararlanıp kaçmıştır. Vilayetlerdeki karakollardan birine uğradığında, bir polise adres sorduğunda kendisine yolunu merakla beklediklerini, onları daha fazla intizarda bırakmamalarını

söylemeleri istenmiştir. Fil Hamdi'nin fotoğrafını da göndermişlerdir. Fil Hamdi'nin fiziksel özelliklerini de ayrıntılı şekilde belirtmişlerdir.

Polislerin Fil Hamdi'yi yakalama çabaları Farklı karakollarda Fil Hamdi aranırken farklı olaylar yaşanır. İki polis memuru içeceğini içen birini uzaktan Fil Hamdi'ye benzetir. Cebinden acele ile fotoğrafı bulurlar. Adamın yanına gidip iyice incelerler ama emin olamayınca karakola götürüp komisere göstermeye karar verirler. Başka bir yerde iki polis memuru bütün gün onu aradıklarını, bulamadıklarını konuşur. Bir adamı gösterip, onun olabileceğini söylerler. Yanına gidip sorarlar. Adam adım Mustafa dese de kimliğini gizlediğini düşünüp onu alırlar. Başka bir yerde iki memurdan birisi dün üç Fil Hamdi yakaladığını anlatır. Ama komiser hiçbirini beğenmemiştir. Sonra çay içen birini görüp Fil Hamdi'ye benzetirler. Fakat çok zayıftır. Fil Hamdi kilolu ve iridir. Kaçak gezdiği için zayıflamış olabileceğini konuşurlar. Adamın adı Hamdi çıkınca karakola götürürler. Başka bir yerde Fil Hamdi'nin dişleri ile ilgili diğer tariflere uygun olmayan adamı bir dişi altın kaplama diye tutuklarlar.

Fil Hamdi yakalanır İstanbul Emniyet Müdürlüğü'ne yüzlerce telgraf geliyordu. Yakaladıkları Fil Hamdilerin sayısı belirtiliyordu. Emniyet Müdürlüğü gelen telgraflara cevap yazar. Koyacak bütün yerler dolmuş olduğundan şimdilik Fil Hamdiler yeterli görülmüştür. İkinci bir emre kadar Fil Hamdilerin yakalanmasına ve aranmasına ara verilmesini rica ediyorlardır. Firar eden Fil Hamdi'nin yakalandığı bilgisi de not olarak yazılır.

Temalar

Bürokratik karmaşa Fil Hamdi'nin yakalanması için polislerin yaşadığı absürt ve karmaşık olaylar sistemin yani bürokrasinin hantallığını, karmaşıklığını göstermektedir. Gerçek suçlunun yerine masum insanların yakalanması sorunlara yüzeysel yaklaşıldığını göstermektedir. Detaylara ve gerçekliğe önem vermeden mekanik, yüzeysel ve göstermelik yaklaşımlar eleştirilmektedir. Bürokrasi problemleri çözmek konusunda yetersizdir. Daha fazla karmaşaya sebep olmaktadır.

YEPETAŞ

Öykü

Eski okul arkadaşı Nuri uzun zamandır işsiz güçsüzdür. İntiharın cesaret mi, korkaklık mı olduğunu kendi kendine, yüksek sesle tartışıyor. Arkadaşı, koluna yapışır. Ne yaptığını sorar. Sabahtan akşama kadar, sürekli iş aradığını söyler. İki yıldır işsizdir. Arkadaşı şimdilik üç yüz bin yetip yetmeyeceğini sorar. Nuri dalga geçtiğini düşünür. Birlikte taksiye binerler. Adam, Nuri'nin okulda tembel ve haylaz olduğunu, liseyi zor bitirdiğini, yüksek tahsil yapmadığını, nasıl iş güç sahibi olamadığını sorgular.

Arkadaşının şirketi Yepetaş tabelalı bir yere gelirler. Nuri kendisine ait olduğunu söyler. Ofisine girerler. Yepetaş demek Yedek Parça Türk Anonim Şirketi demektir. Kelimelerin baş harfidir. Ortakları da karısı ve baldızı gibi ailesindendir. Şubeleri de vardır. Şirket olunca milleti kolay kazıkladığını, ortak olunca vergi falan işlerinde kolaylık olduğunu söyler. Adam ne sattığını sorunca da hiçbir şey der. Gerçekten de mağazada birkaç süs bitkiden ve saksıda büyük palmiyeden başka bir şey yoktur.

İş teklifi Arkadaşı, Nuri'ye teklifte bulunur. Eğer isterse onu da yetiştirecek, yeni açacağı şubelerden birine müdür yapacaktır. Şimdilik üç yüz, yetişince bin lira verecektir. Ne iş yapacağını sorunca ise ona kalın bir dosya verir. Orada malzemelerin adı ve fiyatı yazılıdır. Akümülatör, ana mili, şaft gibi isimler yazıyordu. Aşağı inerler ve Saim isimli bir çalışanına bilgi verir. Arkadaşı onun yanında staj görecektir.

Satış taktikleri Bu süreçte dükkâna peş peşe köylüler gelir. Traktörlerinin bozulan parçalarından sorarlar. Saim hepsine aynı numarayı yapar. Elindeki son parçayı sattığını, ama birine sorabileceğini söyler. Soracağı kişi hakkında namussuz, ne yapacağı belli olmak gibi ifadeler kullanıp köylülerden çok para alıyordu. İnsanlar parçayı bulmak için ne kadar isterse kabul ettikleri söyleyip, parayı bırakıp ayrılıyorlardı. Saim bey tezgâhtarı Apostol'a, Vasil'e, Avram'a yolluyor parçaları alıyordu.

Nuri'nin ilk işi Akşamüzeri adam gelir. Nuri'ye durumu sorar. Nuri'ye tekrar orada hiç sattıklarını, akşam üç, beş bin kar ile kapıyı kapattıklarını söyler. Sadece defterleri çok muntazamdır. Deftere fatura fiyatları üzerinden işliyorlardır. Nuri işi kavradığını, çalışabileceğini söyler. Nuri'yi denerler. İçeri bir köylü girer. Ventilator kayışı sorar. Nuri, az önce sattıklarını ama isterlerse pantolon kayışı olduğunu söyler. Sonra düşünür ve birisinde ventilator kayışı olduğunu ama fiyatını söylemeye

utandığını belirtir. Adamın namussuz, pezevenk olduğunu söyler. Yüz liradan aşağı vermez der. Köylüler yüz lirayı verir, o hala sayıp sövmeye devam eder. Köylüler tasdik edip giderler.

Nuri işte başarılı olur Nuri kovulacağını zanneder. Aksine arkadaşı onu kabiliyetli görür. Maaşını beş yüz lira yapar. Nuri altı aydır Yepetaş mağazasında çalışıyordu, maaşı bin lira olmuştur. Para kazanmak için sabahtan akşama kadar patronuna küfür ediyordu. O da duydukça tam aradığı adam olduğunu söyleyip sırtıyordu.

Temalar

Yozlaşma/Ahlak Öykünün ana temaları işsizlik, iş ahlakı, yozlaşmadır. Nuri iki yıldır işsiz olduğu için intihar konusunda sorgulamalar yapmaktadır. Kendi kendine yüksek sesle konuşacak duruma gelmiş bir psikolojidedir. Sistem ve toplum o kadar yozlaşmıştır ki arkadaşı eğitim hayatında başarısız ve haylaz olan birinin iş gücü sahibi olamamasını garipsemiştir. Yüksek tahsil yapmak değersizleştirilmiştir. İnsanları kandırarak ve ihtiyaçlarından çıkar sağlayarak para kazanmak başarı olarak sunulmuştur. Yazar tüm bunları ironik bir dille eleştirmektedir.

DÜDÜKLÜ TENCERE FABRİKASI

Öykü

Fabrikanın çağrısı Düdüklü tencere fabrikası basına bir çağrı yapar. Birçok gazeteci gider. Gidenleri daha kapıdan karşılıyorlardır. Müdür güler yüzlü bir adamdır. Anlatıcı olan gazeteci memleketin endüstrisinin kendi düdüklü tenceresini yapacak kadar ilerlemiş olmasından dolayı mutludur. Otuz kadar gazetecidirler. İkram edilen içeceklerden içerler. Havadan sudan başlayan konuşma yerli filmciliğe, balıkçılığın kalkındırılmasına gelir. Sonra müstehcen fıkralar anlatılıp gülüşürler.

Yemek daveti Müdürün nazik daveti ile herkes yemeğe davet edilir. Masada yok yoktur. Kuş sütü eksiktir. Yemek gülüşmeler ve şakalaşmalarla geçer. Kahveler ve sigaralar içilir. Gazetelerin iktisat yazarlarının çoğu başka işleri de olduğu için müdürden özür dileyerek fabrikadan ayrılırlar. Sonrasında sohbetler farklı farklı konularda devam eder. Saat on yedi olduğunda büfeye davet edilirler. Mideleri hala doludur. İştahları açılsın diye ikram edilen votkalara, taze meyve şaraplarına, bira ve mezelere ağırlık verirler. Viski, cin gibi yabancı içkiler içenlerde olur. Gazetecilerin bir kısmı daha gider.

Herkes fabrikadan ayrılır Saat yirmiye doğru üç kişi kalırlar. Anlatıcı milli sanayiye önem verdiği için fabrika hakkında ne zaman bilgi verilecek diye bekliyordu. Anlatıcı olan gazeteci diğerine ne beklediklerini sorar. Gazetecilerden birini müdür bırakacaktır. Diğeri de müdürün eski arkadaşıdır. Konuşacak lafta bitince adam fabrikanı hakkında bilgi edinmek için müdüre soru sorar.

Fabrika hakkında bilgi Müdür anlatmaya başlar. Günde yirmi yedi düdüklü tencere yapıldığını, yakında bunu kırklı sayılara çıkarmak istediklerini söyler. Hükümet vatandaşı ev sahibi yapamadığı için her birini eşya sahibi yapmak istiyor diye bilgi verir. Fakat bazı zorluklarla karşılaşılıyorlardır. Düdüklü tencere yapmak için gerekli parçaların her biri ithal ediliyor, ama orada monte ediliyordu. Türk işçinin alın teri ile oluyordu. Fabrika Türk- Amerika ortak sermayesi ile olmuştur. Para Türklerden akıl Amerikalılardandır. Ama son zamanlarda parçalar gelmediği için zorluk yaşıyorlardır. Türkiye'nin düdüklü tencerelerinin Avrupa ve Amerika'dakilerden daha iyi olduğunu savunur. Düdük sesi daha güzeldir ve daha uzun süre ötüyor. Elleri düdük çoktur ama tencere yoktur. Artık sadece düdük yapıp piyasaya çıkarıyorlardır. Müdür, isteyen kendisi tenceresini alıp, yemeğini pişirip, yemek pişti diye düdük öttürüp haber verebilecek diye yorum yapar.

Gazetede haberler Ertesi gün gazetelerde kalkınan sanayi başlıkları atılır. Ziyafetteki gazeteciler yerli düdüklü tencerenin her bakımda Avrupa'dakilerden üstün olduğunu yazar. Yılda yirmi beş milyon düdüklü tencere yapıldığını belirtir. Daha bir sürü bilgi veriliyordu.

Temalar

Yüzeysellik ve Algı/Ekonomik çarpıklıklar Ülke sanayisindeki üretim yetersizliği, dışa bağımlılık ve yüzeysel başarılar dikkat çekicidir. Sanayinin kalkındığına dair algının arkasında aksi yönde gerçekler olmasına rağmen çıkarı olan kişiler tarafından göz ardı edilmektedir. Basında yer alan bireylerin yüzeysel yaklaşımları, abartılı ve gerçekten uzak haberlerle kendini göstermektedir. Bürokratik ve ekonomik sistemdeki çarpıklıklar mizah unsuru kullanılarak eleştirilmektedir. Dışa bağımlılık, yüzeysel ve gösterişe dayalı kalkınma, algı yönetimi söz konusudur.

MUCİZE AYNALAR

Kişiler

Davut Soyuvur Yedek parça ithalatçısıdır.

Hamza Yatmaz Labada Bank müdürüdür.

Medeni Bey Büyük emlak ve irat sahibidir.

Hacı Osman Bayır Adanalı bir tüccardır.

Öykü

Yemek daveti Davut Bey apartmanında ziyafet verir. Hamza Bey kısır karısı ve cömert baldızı ile, Medeni Bey sekreteri İpek ile, Osman Bey metresi ile davete katılmıştır. Radyodaki Türk musiki konseri bitmiştir. Yüksek Mühendis Mekki İşlev, Yeni Buluşlar programına başlamıştır.

Yeni Buluş programındaki haber Program sunucusu o gün atomun insanların hizmetine tatbiki hakkında konuşma yapar. Atom ışınlarının dünyanın neresinde olursa olsun bütün aynaları etkileyecek, aynalar ilk yapıldıkları tarihten son bakıldığı tarihine kadar üzerinde beliren tüm hayalleri gösterecektir diye bilgi verir. Örnek de verir. Yirmi senedir kullandıkları bir ayna varsa, bu aynaya ne kadar hayal aksetmişse, atomik ışın yayınları başlar başlamaz bütün hayaller aynada geçit resmi yapacaktır. Yapılan deneylerin başarı ile sonuçlandığını da ekler. Bu buluşla gençliklerinin, çocukluklarının, seviştiği günlerin hatıraları aynalarda seyretmek mümkün olacaktır. Yarın sabah dokuzda herkesin aynaları başında olmasını söyleyerek programı bitirir.

Herkes heyecanlanır Davetliler kendi aralarında konuşup gülüşmeye başlarlar. Bu durum onları heyecanlandırır. Hamza Bey önceden karakolda dayak yemiş ama dayak yediğini ispatlayamamıştır. Dayak yediği odada ayna olduğu için kanıtlayabileceğine sevinir. Medeni Bey, çok zengin birinin kızı ile apartmanlarının önündeki büfe aynasının orda çok sevişmiştir. Kız şu an onu unutmuştur. Aynadaki görüntülerle kızla evlenmeyi deneyecek ya da görüntüleri para karşılığı satacaktır. Davut Bey'in karısı ve Osman Bey'in metresi de sohbet ederler. Unutmadığı bir adamdan bahsedip aynaya bakıp tatlı hatıraları tekrar yaşayabileceğini söyler. Kimi merhum annesini göreceği için, kimi çocukluğunu göreceği için sevinçlidir.

Doktor Şahap Bey'in gelişi Kapı çalar ve doktor Şahap Cenabettin içeri girer. Çok telaşlıdır. Bitkin bir hali vardır. Doktor da programı dinlemiştir ama onlar gibi sevinemiyordur. Doktor, erkeklere kenara çeker. Yaptığı tüm kürtajların, çocuk almaların, yaptığı her şeyin görüneceğini söyler. Başı belaya girecektir. Herkes bu durumu fark eder ve endişelenmeye başlar. Rezaletleri ortaya çıkacaktır. Hatta birisi cinayet işlediğini ağzından kaçırıp hemen yanlış ifade ettiğini söyler. Kadınlarda kendi aralarında fısıldaşırlar. Davut Bey'in karısı şoförleri ile kocasını aldatmıştır. Hamza Bey'in karısı bayılır. Osman Bey hizmetçisi ile birlikte olduğu için pişman olur. Salondan ah vah sesleri yükselir.

Radyonun reklamı Sonra hepsi aynalarla ilgili bu gelişmenin saadetlerini bozacağı konusunda hemfikir olurlar. Herkes aynalarını kırmaya karar verir. O gece şehrin bütün evlerinde sabaha kadar şangırtı sesleri gelir. Sabah her taraf ayna kırıkları ile doludur. Sabah tam dokuzda radyoda müzik arasında spiker dünyanın en güzel aynalarının Mucize markalı aynalar olduğunu söyler. "Hayalinizi gösterir ve sonra her şey silinir" diye reklam yapar. Markanın adını tekraralar. Mucize aynaları fabrikasının sahibi bir günde milyoner olmuştur.

Temalar

Yozlaşma/Ahlak Öyküdeki insanlar verilen haberle önce sevinse de daha sonra ahlaka uygun ve yasal olmayan durumlarını hatırlayıp endişelenirler. Eşlerini aldatmaları, cinayet işlemleri, yasal olmayan işler içinde olmaları, aynadaki görüntüleri şantaj için kullanma planları toplumda yaşanan yozlaşmayı, ahlaki problemleri ortaya koymaktadır. Bu durumları mizahi bir üslup ile eleştirmektedir.

ÇETE

Öykü

Çanta çalan hırsız Kalabalıkta bir kadın hırsızın çantasını çaldığını söyleyerek bağıırır. Yalınayak kaçan hırsız gözden kaybolur. Beş dakika sonra polis, uzun saçlarından tuttuğu hırsız ve kadının çantası ile gelir. Çantanın sahibinin kim olduğunu sorar ve kadın yanlarına gider. Şikâyet oluşturmak için kadın, hırsız ve polis karakola giderler.

Komiserin sorgusu Hırsızın üstü başı yırtıktır. Kir içindedir ve kötü kokuyordur. Polis neden çalışmayıp çaldığı konusunda hırsıza kızar. Gencecik çocuk olduğunu söyler. Hırsız “Onlar sanki ne yapıyorlar?” diye cevap verir. Komiser onu susturur. Kadına çantasında ne olduğunu sorar. Kadın ruj, ayna, param diye sayar. Komiser tam olarak ne kadar parası olduğunu sorunca kadın susar ve komiserin çantasını açmamasını, mahrem şeylerin olduğunu söyler. Komiser çantadan dolar bulur. Dolarları nereden bulduğunu sorduğunda Madam Eleni’den aldığını söyler.

Dolarların kaynağının peşine düşölür Bu aşamadan sonra dolarları kimin verdiğini öğrenmek için her sorguda yeni bir isim verilir. Madam Eleni’nin apartmanında uygunsuz vaziyette çiftler yakalanır. Kadınlar hastaneye gönderilirken erkekler serbest bırakılır. Madam Eleni, dolarları Rıza Bey isimli müşterisinin verdiğini söyler. Rıza Bey apartmanının katında kaçak inşaat yaptırıyordu. Zabıt tutulur. O da dolarları Ali Bey’den aldığını söyler. Ali Bey’e gidilir. Rıza Bey’in ona inşaat demiri sattığını ve karşılığında verdiğini söyler. Demir karaborsası yapıldığı anlaşılır. Ali Bey dolarları geçen akşam Hüseyin’in evinde kazanmıştır. Hüseyin’in evine giderler. Altı kumarbaz yakalanır. Hüseyin’e dolarları nereden aldığı sorulur Çarkçı Nuri’nin ismini verir. Onun evinde de eroin yakalanır. O da İhsan’ın ismini verir. İhsan, tepedeki köşkte eroin fabrikasında suçüstü yakalanır. İhsan da Rezzan’dan dolar aldığını söyler. O da kaçak naylon iç çamaşırı getiriyordu. Rezzan’a ulaşırlar. Dolarları Nevin’den aldığını söyler. Kaçak iç çamaşırlarını sattığı kadındır ama şu an yurt dışındadır.

Komiserin itirafı Tüm bu suç ağı takibinde polis her yakaladığını beraberinde götürüyordu. Epey kalabalık olmuşlardır. İstenen bir kapalı kamyon ile hepsini gözaltına alıp kendisi ile dolaştırıyordu. En sonunda araçta yer kalmaz. Hırsız ise her yeni suçta, yerden kaldırmadığı kafasını kaldırıp komisere bakıyor ve bıyık altından gülüyordu. Yine aynı şeyi yapınca komiser dayanamaz. Anladığını, gülüp durmamasını söyler. Onlara bakarak hırsızın daha namuslu çıktığını belirtir. Hırsız suça teşebbüs halinde kaldığı için sekiz ay hapiste yatar ve çıkar. Şimdi namuslu bir vatandaş olarak çalışıyordu. Nerede bir kadın çantası görse cüzzamlı gibi kaçıyordu.

Temalar

Yozlaşma/Çelişki Toplumda o kadar fazla suç ve ahlak dışı durum söz konusudur ki, çantayı çalan hırsız yanlarında masum kalmaktadır. Bu durum toplumsal düzenin karmaşıklığını göstermektedir. Adalet sistemindeki çelişkiler sonrası komiser ve hırsız arasındaki diyalog yaşanır. Hırsız, suç zincirinin en masum halkası olarak kalmaktadır.

PLAJDA BİR ADAM BOĞULDU

Öykü

Boğulan adam Yazar, yazdıklarında mizah mübalağasının ve uydurmanın zerresi olmadığını söyler. Plajda bir adam boğulmuştur ve gördüklerini duyduklarını olduğu gibi yazıyordu. Kayık sahile yanaştığında plajdaki herkes kayığın etrafını sarmıştır. Herkes daha iyi görmek için öne geçmeye çalışıyordu.

Kalabalığın merakı Birisi adam havasızlıktan boğulacak diyerek herkese çekilmesini söylüyor ama kendi de öne doğru gitmeye çalışıyordu. Adamı kayıktan çıkarırlar ve baş aşağı sarkıtırlar. Kızın biri meraktan soyunma kabininden mayosunun üstünü takamdan çıkmıştır. Bir adam boğulmuş diye bağıırıyordu. Çocuklar ellerini çırparak gülüyorlardır. Bir kadın çocuklara adamı göstererek, bir daha boylarını geçen bir yere girmemeleri konusunda tekrar uyarıda bulunuyordu.

Kadının oyunu Kadının biri ıslak mayosuyla koşarak gelir. Hamdiciğim diyerek adamın üstüne kapaklanır ve ağlar. Şişman, kısa, badi yürüyen yaşlı bir adam gelir ve ağlayan kadını kaldırır. Ölmediğini söyleyerek yanlış adama ağladığını söyler. Kadın adamın kollarına atılır, onu öldü zannettiğini ve çok korktuğunu söyler. Ama herkes şaşırır. Boğulan adam ile diğeri birbirine hiç

benzemiyordur. Fiziksel özellikleri zıttır. Kadın, bu durumu konuşan kadınlardan birine fısıltıyla bilerek yaptığını söyler. Kendisini ne kadar sevdiğini anlasın diye numara yapmıştır.

Plajdaki insanların konuşmaları Kumlara uzatılmış adamın başında her kafadan bir ses çıkıyordu. Kimi polisin, kimi ambulansın aranmasını istiyordu. Kimi cankurtaran soruyor, kimi göğsüne bastırılmasını belirtiyordu. Kollarını oynatmayın, nabzına bakın, diyenler de vardır. Adamı ellerinden ayaklarından tutup bir kabine sokarlar. Plajdakiler küme küme olmuş, adam hakkında konuşmaya devam ediyordu. İntihar ettiğini düşünen, sarhoş olduğunu savunan, ayağına kramp girdiğini, yüzmeye bilmediğini, çok iyi yüzdüğünü söyleyen insanlar vardır. Tok karnına denize girdiğinden ya da kalp hastası olabileceğinden bile bahsediliyordu. Doktor ve polis gelir. O sırada kumlara uzanan dört kadın, adamın inci gibi dişlerini, yemyeşil gözlerini, kirpiklerini övüyorlardı. Adam öğleden önce boğulmuştur ama akşam plajdan ayrılırken hala ölen adamın kaşından, gözünden, bir dişinin altın olduğuna kadar konuşuluyordu.

Temalar

Yüzeysellik ve Duyarsızlık İnsanların merakı, tepkileri ve davranışları olayın ciddiliğini ve önemini azaltmaktadır. Boğulan adamın etrafında gelişen olaylar duruma ironik bir tablo çizmektedir. Ölüm gibi ciddi ve büyük bir olayda bile insanların yüzeysel tepkileri ve meraklarının ön planda olması durumu bir gösteriye dönüştürmektedir. Adama yardım etmek ve gerçekten üzülme yerine dedikodular, söylentiler ve durumdan kendilerine pay çıkarma söz konusudur. Bu da toplumdaki duyarsızlığı eleştirmektedir.

KİRACIYA MAŞALLAH

Kişiler

Hasbi Belediye Mezarlıklar Müdürlüğü'nde yirmi beş senelik memurdur.

Habis Hasbi'nin kardeşidir. Hasbi tarafından, karısının dediğinden çıkmadığı belirtilir.

Refika Hasbi'nin karısı

Öykü

Hasbi, hakim karşısındadır Adam hakim karşısındadır. Hikayesini anlatmaya başlar. Babasından viran bir ev kaldığını söyler. Ahşap bir evdir. Bir direği onundur, bir direği erkek kardeşinin, bir direği ise mirastan dolayı münazaalıdır. Kız kardeşi ölünce onun mirasçıları ile ilgili bir karışıklık durumu vardır. Evin iki odasında kardeşi ve karısı, üç odasında da Hasbi ve ailesi oturuyordu. Fakat yengesi onlara rahat vermiyordu. O istiyor diye sürekli odaları değiştiriyorlardı. Bir gün eve gelince yengesinin karısı Refika'yı dövdüğünü görür. Durumu düzeltmek isterken yengesi onu da yere yıkar. O günden sonra bir daha görüşmemişlerdir. Evde onlar ve kiracılar kalıyorlardı.

Kaymakam'dan izin alınır Birkaç kere belediyeden Fen memurları gelmiştir. Birçok kez gelip gittikten sonra onlara on gün mühlet verip, evi boşaltmaları istenir. Evde onun dışında ev arayacak kimse olmadığından işe gitmemiş, ev aramaya başlamıştır. Fakat her yer ateş pahasıdır ve belirtilen sürede ev bulamamışlardır. Belediyeden kapıya dayanırlar. Saha yapılacaktır. Kaymakama kadar çıkarlar. Tatlı dil ile bir hafta daha süre alırlar.

Ev tellalının soruları Bu sırada ilk kez dairedaki görevini asmıştır. Ev aramaya hız vermiştir. Fakat ev tellalları onu kandırmıştır. Her biri ev göstermeden önce beş lira almıştır. Gittikleri evler ise işe yaramamış, verdiği paralar boşa gitmiştir. İlk gittiği ev tellalı onlar gibilere ev olmadığını söylemiştir. Kanıtlamak için ona sorular sormuştur. Sinemaya veya tiyatroya gidip gitmediği, kitap veya mecmua alıp almadığı, yılda kaç kere elbise yaptırdığı, günde kaç kilo et aldığı gibi sorular sormuş adam hepsine olumsuz yanıt vermiştir. Bu yüzden adam olmadığını ima etmiştir.

Ev tellalları ile yaşananlar Bir başka tellal nasıl ev istediğini sormuş, aldığı bilgiler sonrası aradıkları evin nerede olduğunu sorup, adresini deftere yazacağını söylemiştir. Adeta alay etmiştir. Gittikleri diğer evlerde ev sahibi çok fazla kira istediği yetmiyor gibi bir de bir yıllık peşin kira istiyordu. Bir başkası tam ona göre hazır ev var deyip onu inşaatı bitmemiş bir eve götürmüştür. Olmayan katları kiralamaya çalışmıştır. Maaşını alınca paralar bitmeden, alacaklılar paraları istemeden eve çıkmaya kararlıdır. Fakat hep böyle olumsuzluklar yaşarlar. Paraları biterken öğrenir ki ev tellalları para

kazanmak için önden para alıp, komisyon almak için müşteriye boşu boşuna gezdiriyorlardır. Böylece maaş bitmek üzeredir.

Yanlış anlaşılma Beyoğlu'na çıkıp bir ilan görür. Vatandaşların her türlü ihtiyaçlarının görüldüğü yazılıdır. Burada da bir yanlış anlaşılma olur. Adam kiralık ev ararken, ev tellalı diye yanlışlıkla kadın tellalına gitmiştir. Adam durumu anlayınca yüzlerine tükürüp çıkmıştır. Artık bu duruma dayanamayıp karısını alıp dışarı çıkmıştır. Ne kadar büyük apartman varsa kiralık ev aradığını söyleyip giriyor, daireye bir bahane bulup kötülüyordu. Karısı da ne yaptığını anlar ve aynı numarayı dener. Karı koca çok eğlenirler. Akşam eve yorgun gelirler. Paraları kalmamıştır.

İstimlak bedeli Ertesi gün yine erkenden çıkarlar. Bir gazete alırlar. Gazetede işten kovulduğunun ilanını görür. Mazeret belirtmeden işe gitmediği için kovulmuştur. Eve dönerler. Adamın biri onu bekliyordur. Evlerini istimlak edeceklerini, istimlak bedelini almadıysa satın almak istediğini söyler. Adam kabul eder. Ona hisse bin iki yüz elli düşüyordur, adam iki bin teklif eder. Yine hızla ev ararlar ama bulamazlar.

Hasbi'nin sinirleri bozulur Eve gelirler. Ev yıkılmıştır. Eşyalar kapı önündedir. Onu görünce bir kağıt imzalatırlar. Ev, yeşil saha yapılması için imar planına göre istimlak ediliyordur. Hiçbir zarara uğramadığına dair bir yazıdır. Adam imzalar. Ev aramaya devam eder. Komşuların yardımı ile eşyaları bir yerlere koyarlar. Kendileri de komşuda kalır. Çocuklar mahallede onları görünce "Kiracıya maşallah, bir ev bulur inşallah" diye alay ediyordur. Bir gün öğrenir ki hissesini alan adam nüfuzlu bir tanıdığı aracılığı ile istimlak bedeline itiraz etmiş ve evi yirmi bin liraya satmıştır. Bu haberi aldığı gün yine ev aramaktan geliyordur. Çocuklar yine bu şekilde alay edince kendini kaybedip el hareketi yapmıştır. Hasbi hakim karşısında, eğer bilerek o hareketi yaptıysa kiralık ev bulmak nasip olmasın diye dua eder.

Temalar

Sosyal adaletsizlik ve Yoksulluk Bireyin yoksulluk, bürokrasi ve sosyal adaletsizlikler karşısında yaşadığı sıkıntılar anlatılmaktadır. Kiralardaki aşırı pahalılık, ev tellallarının komisyon için yaptığı sahtekarlıklar, istimlak sürecindeki zorluklar ve nüfuz kullanımına bağlı dolandırılma bireyin sistemde nasıl ezildiğini, çaresizlik yaşadığını ve adaletsizliklere maruz kaldığını göstermektedir.

BELEDİYE REİSİ NASIL OLMALI?

Kişiler

Beşir Askerliğinde tezkere bırakıp Başefendi olmuştur. Kasabada oyuz yıl dava vekilliği yapmıştır. Üç devre belediye reisliği yapmıştır. Elli yaşındadır.

Kazım Bakkalı vardır. Uzun yıllar muhtarlık yapmıştır. Çat pat okuyor ama yazamıyordu. Dükkân hesabını kendi icadı birtakım işaretlerle yapıyordu. Beşir'den on dört yaş büyüktür.

Öykü

Belediye başkanlığı seçimleri Kasabada belediye seçimleri vardır. Birbirine rakip iki parti adayı öbürlerinin çok önündedir ve rekabet ikisi arasında yaşanmaktadır. Hükümet konağının karşısına kasaba ilkokulundan kürsü getirilmiştir. İki rakip sırasıyla toplanan kalabalığa konuşma yapacaktır. Dava vekili Beşir Efendi kasabanın en bilgini olduğundan kendisinin önce kürsüye çıkacağından emindir. Bu güvenle Kazım Efendi'ye önce çıkması için teklifte bulunur. Kazım Efendi "Estağfurullah" diyerek sırayı ona verir. İlk Beşir Efendi konuşmaya başlar.

Beşir Efendi'nin konuşması Konuşmaya giriş yaptıktan sonra ille onu seçmelerini istemediğini söyler. Kendisinin yorgun ve çok yoğun olduğunu, ısrarlar yüzünden adaylık koyduğunu belirtir. Ama nasıl bir belediye reisi seçmeleri gerektiğini onlara anlatmaya çalışacağını söyler. Belediye reisimin görmüş, geçirmiş, olgun olması gerektiğini söyler. Beşir ve Kazım dışında diğer adaylar hep gençtir. Çok yaşlı, saç dökülmüş, takma dişli, torun sahibi bir insanın belediye başkanlığı yapamayacak olduğunu belirtir. Elli yaşını aşmamalıdır diye ekler. Burada yan gözle Kazım Efendiye bakıyordu. Aynı onu tarif ediyordur. Kanun, nizam bilmeyen birin, seçerlerse işlerini göremeyeceklerini anlatır. Kendisinden daha iyi kanun bilen biri kasabada yoktur. Sonra kendini tarif eder. Pantolonu ütülü olmayan, fötr şapka takmayan birini değil kravat takan, şapkası onun gibi olan birini seçmelerinin doğru olacağını belirtir. Beni seçin demiyorum diye ekler ama aynı kendisini tarif etmiştir.

Kazım Efendi'nin konuşması Meydandaki kalabalık doğru söylüyor diye kendi kendine konuşmaya başlar. Sonra Kazım Efendi kürsüye çıkar. Doğru dürüst iki lafı bir araya getiremediğini belirterek söze başlar. Seçecekleri belediye başkanının altın köpekdişi, mavi gözleri, sol yanağında ben olmalı diyerek parmağı ile Beşir Efendi'yi işaret eder ve sözüne devam eder. Onu özelliklerini söyler. Kalabalık kahkahaya boğulur ve Beşir Efendi öfkeden kıpkırmızı olur.

Beşir Efendi'nin konuşması sertleşir Propaganda ertesi gün de devam eder. Daha fazla kalabalık vardır. Köylülerin çoğu Beşir Efendi'nin tarafındadır. Beşir Efendi siyasi nezaketi bırakmıştır. Konuşmasına başladığında Kazım'ın muhtarlığı zamanında yaptıklarını anlatmaya başlar. En önemli insanların hemen onun evine gittiğini, orada Yandım Emine'yi oynattıklarını söyler. Kurban Bayramı'nda fitre diye aldığı pöstekileri nereye gönderdiğinin belli olmadığını, imam nikahı ile dört eşi olduğunu anlatır. Muhtar olmadan önce malı mülkü yokken, on sen içinde kasabanın yarısı onun olmuştur. Söylenecek çok lafı olduğunu ama sustuğunu, istedikleri kişiyi seçebileceklerini söyler.

Kazım Efendi'nin beklenmedik konuşması Kürsüye Kazım Efendi çıkar. Beşir Efendi'nin söylediklerinin hepsinin doğru olduğunu belirtir. Beşir Efendi'nin otuz senelik dava vekili olduğunu ama ne iki çift öküzü, ne iki dönüm tarlası olduğunu anlatır. Çok namuslu adam, on parası yoktur diye ekler. Kendisini ise muhtar olduktan sonra iki yüz elli dönüm tarla ve çok para edinmiştir. Onun gözlüğü, kravatı var benim okumama yazmam yok diye de son cümlesini ettikten sonra istedikleri kişiye oy vermelerini söyler. Arkadaşı kazım Efendi'ye kızar. Neden böyle konuştuğunu anlamaz. Kurban Bayramı için pöstekileri Türk Hava Kurumu'na gönderdiğini, Yandım Emine'yi oynatanın gerçekte Beşir'in olduğunu, söylediği gibi hiç parası ve malı mülkü olmadığını neden anlatmadığını anlamaz. Kazım kıs kıs güler ve seçimleri görmeyi beklemeleri söyler.

Seçim sonucu Seçim yapılır. Beşir Efendi, Kazım Efendi'nin dörtte biri kadar bile oy alamaz. Köylüler onlara yol, damızlık hayvan, bankadan kredi lazım olduğunu söyler. Beşir'in bunca yıldır kendine hayrı olmadığını, kasabaya da olmayacağını düşünmüşlerdir. O seçimden sonra adaylar başka türlü propaganda vermeye başlarlar. Bir sürü sığırı, öküzleri, dört eşi olduğunu söyleyip her hafta kadın oynattıklarını anlatıyorlardır. Bir sürü tarlası olduğunu ve bütün bunları altı ayda yaptıklarını anlatıp oy almaya çalışıyorlardır.

Temalar

Algı ve Siyaset Halk seçimlerde doğruluk, dürüstlük, eğitim gibi erdemler yerine kendi çıkarlarına hizmet edebilecek, somut fayda sağlayacak birini seçmesi toplumsal ve siyasi dinamiklerin karmaşıklığını göstermektedir. Seçmenler, doğrudan kendilerine fayda sağlayacak adaya yönelmektedirler. Beşir Efendi kendisini sürekli överek, kendisini en üstün ve uygun aday olarak tarif etmesi halk ile arasında kopukluk meydana getirmiştir. Kazım efendi ise daha samimi görülmüştür. Halkın beklenti ve ihtiyaçlarını daha doğru tespit ettiği söylenebilir. Halk idealist değerlerden çok, somut çıkarlar ve ihtiyaçlar etrafında siyasi tercihlerini belirlemektedir.

SINIR ÜSTÜNDE EV

Öykü

Komşuların yorumu Adam yeni eve taşınmıştır. Fakat ilk günden komşularının yorumları moralini bozmuştur. İlk önce evinin sol tarafındaki komşu, evi tutmasalardı iyi olacağını söyler. Adam çıkışınca da o eve hırsız girer diyerek kendini savunur. Bakkala gittiğinde komşusu hakkında söylenince bakkalda hırsız konusu ile ilgili benzer bir yorum yapar. Adamın morali iyice bozulur. Akşam başka bir komşu ziyarete gelir. Tam kapıdan çıkarken evin iyi olduğunu ama oraya hırsız girdiğini söyler.

Eve hırsız girer Adam ve karısı bu duruma anlam veremez. Daha sonra evin kirası ucuz olduğu için böyle yorum yaptıklarını düşünürler. Onları çıkarıp, evi kendileri ya da yakınları için kiralama planı yaptıklarını sanırlar. Akşam olur. Adam eve hırsız girer korkusu ile gözünü kırpamaz. Bir ara uyuyakalır. Evden tıkırtı gelir. Adam yastığının altından tabancasını alır ama ortalık karanlıktır ve eve yeni taşındığından elektrik düğmesini bulamaz. Yere düşer. Hırsız onun için elektrik düğmesini basar ve ışıklar yanar.

Hırsız yakalanır Hırsız adamın iki katı boyundadır. Adam hırsızı korkutmak için yattığı yerden onu tehdit eder. Fakat hırsız çok rahattır. Hem onunla konuşuyor, hem değerli bir şey bulmak için eşyaları karıştırıyordur. Kadın hırsız var diye bağırır. Tüm komşular bahçeye doluşmuştur. Herkes durumu normal karşılıyordur. Hırsız onlardan önceki kiracıların odayı salon yaptığını söyler. Onların yatak

odası yapmasını garipsemiştir. Adam ve kadın hırsız tehdit ettikçe, hırsız aldırış etmez. İstediklerini yapmalarını söyler. Adam karakola gidene kadar kaçacağından korkar ama hırsız kaçmayacağını belirtir. Kadın ip bulur, hırsız bağlarlar ve odaya kilitletler.

Sınır karmaşası Karakola gidip durumu anlatırlar. Polis evin adresini sorar. O bölgeye bakmadıklarını söyler. Başka karakol adı verir. Oraya giderler. Orada da aynı durum yaşanır. O bölgeye jandarmanın baktığını söylerler. Jandarmaya gitmeden adam öldü mü, kaldı mı bakmak için eve uğrarlar. Hırsız bağlı şekilde duruyordur. Hırsız acıktığını söyler. Evde bamyı vardır, hırsız sevmiyor diye biftek alıp pişirirler. Sonra onu yine bağlayıp bırakırlar.

Jandarmaya giderler. Jandarma adresi öğrenince o bölgeye bakmadıklarını söyler. Bir harita çıkarır, evin konumunu gösterir. İki metre sebebiyle onların alanının dışında kalıyordu. Yine polise gitmeden hırsıza bakmaya karar verirler. Hırsız susamıştır. Ona su verirler. Hırsız hürriyetini kısıtladıklarını, onları dava edeceğini söyler. Adam evleri tam sınırın üstüne yapıldığı için evin kimin bölgesinde olduğunun belli olmadığını belirtir ve söylenir. Hırsız durumun farkında olduğundan böyle rahat davranıyordu.

Ev sahibinin suçu Yine polise giderler. Poliste de yine aynı durum yaşanır. Polis harita çıkarır ve sınır bölgesini gösterir. Bahçe jandarmanın sınır bölgesindedir. Evin bir kısmı polislerin bölgesindedir. Hırsızlık yatak odasında olduğundan polislerin sınırında olduğunu söyler adam. Polis tespit gerekli diyerek yatak odasına bahçeden girdiği için müzakere gerekli olduğunu belirtir. Eve dönerler. İlk günkü komşu onlara geçmiş olsun der. Tüm suçun ev sahibinde olduğunu belirtir. Ondan önceki kiracılar ondan hep taşınmış, adam kendi de oturamamıştır. Kiracı bulamadığından evi yıktırıp, iki metre içeri yaptıracaktır. O zaman tam bölgeye giriyordur ama onları bulunca kiraya vermiştir. Adam yıllık kirayı peşin verdiği için evden çıkamıyordu.

Hırsızlara alışılır Eve gelirler. Hırsızın iplerini çözerler. Birlikte yemek yerler. Hırsız vedalaşıp gider. Artık dört, beş hırsız evin gediklisi olmuştur. Başka hırsızların girmesini engelliyorlardır. Kontrat bitene kadar altı hırsız, iki kişi evde oturacaklar ya da ev bir bölgeye girecektir. Adam, artık birbirlerine alıştıklarını, şikâyet etmenin de ayıp olacağını söyler. Çünkü evin birtakım masraflarını da hırsızlar karşılıyordu.

Temalar

Bürokratik karmaşa ve Adalet Evin bulunduğu bölgenin tam sınırda olması sebebiyle yaşanan trajikomik durum bürokratik karmaşaya dikkat çekmektedir. Bürokrasi işlemleri hızlandırıp, sorunların çözümünü kolaylaştıracağına, işleri daha karmaşık hale getirip, işleyişi yavaşlatmaktadır. Polis ve jandarmanın sorumluluk alanlarındaki anlaşmazlık nedeniyle sorumluluktan kaçması, sistemin işleyişinde aksaklık meydana getirmektedir. Bu da toplumsal düzenin kolaylıkla manipüle edilebilir hale getirmektedir. Adalet ve güvenliğe olan inanç azalmaktadır.

STRİPTİZ BASRİ

Kişiler

Basri Kuzu gibi adamdır. Yirmi iki yıldır evlidir. Çocukları olmuyordu. Kayınvalidesi onlarla yaşıyordu. Ekonomik durumu kötüdür.

Hamdi Zengin olmuştur. Dördüncü eşi ile evlidir. Ömrünü bir kadınla geçirecek kadar saf olmadığını söylüyordu.

Öykü

Basri Bey'in Pazar sabahı Basri Bey'i sabah uykusundan mahalle bakkalı uyandırır. Söylenerek uyanır. Pazar günü bile rahat vermediklerini, kaçacağını söyler. İki aydır altmış iki lira otuz kuruşu denk getirip borcunu ödeyemiyordur. Ezile ezile kapıya gider, en kısa zamanda borcunu ödeyeceğini söyler ama sürekli aynı şeyi söylediği için bakkal Tanaş Efendi söylenir.

Alacaklılar peş peşe gelir Basri Bey hayatı üstüne bela okur. Bıkmıştır. Kapı yine çalınır, ev sahibi gelir. Yine ezilir büzülür ve ev sahibini atlatır. Ev sahibi gidince söylenmeye devam eder. Kaçıp gideceğini, uzaklarda dileneceğini söyler. Hanımından kahve ister ama evde kahve de şeker de bitmiştir. Peş peşe sucuya, kasaba ve kömürcüye olan borçların sohbeti geçer. Önce kömürcü çırağı,

sonra da kasap alacaklar için gelince Basri Bey dayanamaz ve üstünü giyinip evden çıkar. Pantolonunun cebindeki son iki buçuk lirayı ise karısı almıştır.

Hamdi'ye ziyaret Arkadaşı Hamdi aklına gelir. Zengin olmuştur ve ondan borç istemeye karar verir. Elli lira isteyecektir. Parası olmadığından yürüyerek gider. Evde olup olmadığını bilmediğinden söylenmeye devam ediyordu. Gittiğinde Hamdi onu sıcak karşılar. Balkonunda rakı içiyordu ama meze yoktur. Sadece leblebi vardır. Alışık değildir ama mecburen eşlik eder. Karnının açlığını bastırır diye içmeye devam eder. Ayakları zonkluyordu. Bir türlü lafa girip parayı isteyemez. Basri arada sesli bir şekilde "Ben böyle hayatın içine... Alıp başımı kaçacağım! Hay Allah... Tövbe tövbe" gibi cümlelerle söyleniyordu. Arkadaşı ne dediğini anlamıyor, o da bir türlü borç isteyemiyordu. Çok istese vermeyebilir, az istese yoksulluğu anlaşılır diye ne kadar isteyeceği konusunda da kararsızlık yaşar.

Pavyondaki kadının şovu Saat ilerler. Hamdi, Basri'yi alıp pavyona götürür. Basri de iyice sarhoş olmuştur. Pavyon tika basa doludur. Orada da içmeye devam ederler. Kadın çıkıp oynamaya başlar. Yavaş yavaş üzerindekiyi çıkarıyordu. Takıları, ayakkabısını, kıyafetini, sutyen ve külotunu çıkarır. En son çıtır çıtır kalır. Basri açlığını, borcunu, her şeyi unuttur. Kendinden geçer. En son kadın gelip kel kafasını öpücünce herkes coşar. Işıklar söner. Ortalık aydınlandığında kadın yoktur.

Basri akıl hastanesine düşer Basri ne zaman, nasıl bırakıldı hatırlamaz. Eve gelir ve kaynanası ile eşini uyandırır. Soyunmaları için onları zorlar. Öfkeli ve serttir. Bir taraftan kendi de soyunur. Melek gibi yumuşak, nazik adam gitmiş başka biri gelmiştir. Onları tehdit eder. Korkudan tir tir titreyen iki kadın çıtır çıtır kalır. Üçü birlikte anadan doğma vaziyette sokağa çıkar. Oynayın diye bağırır. Basri Bey ellerini çıtır çıtır oynamaya başlar. O gün bugündür Basri Bey hala çıtır çıtır göbek atıyordu. Ona akıl hastanesinde Striptiz Basri diyorlardı.

Temalar

Yoksulluk ve Çaresizlik Basri Bey'in borçları ve alacaklıların baskısı onun ruhsal durumunu giderek daha kötü etkilemektedir. Ekonomik zorluklarla mücadele etmek zorunda kalan yoksul insanlar çaresiz kalabilmektedirler. Bu çaresizlik bir süre sonra ruhsal problemler yaşamalarına da sebep olabilmektedir.

KİMİNE TALİH KİMİNE KÖR SALİH

Öykü

İş bulamayan adam Adam iş arıyordu ama iş bulmak yolda para bulmaktan daha zordur. Bütün gün işçi arayan ne kadar ilan, ne kadar kurum varsa başvuruyor fakat bir sonuç çıkmıyordu. Karısı eve gelince onu sorguya çekiyor sonra hakaret etmeye başlıyordu. Tembel, pısrık, sünepe olmakla onu suçluyordu. Adam artık yalan söylemeye başlamıştır. İş bulduğunu, başlayacağını söylüyor, ertesi gün karısı sorunca işi verecek arkadaşının karısının öldüğünü, öbür gün gideceğini söyleyip başka yalanlarla günü geçiriyordu. Bir gün karısı dayanamayıp iş bulana kadar onu eve alamayacağını söylemiştir.

Adamın iş yalanı Adam o gün sabahtan akşama kadar iş arar. Yine bulamaz. Karısı kapıyı açmayınca iş bulduğunu söyler ve tatlı tatlı işini anlatır. Aylığının üç yüz lira olduğunu söyler. Karısı sabah erkenden onu güzelce işe uğurlar. Adam erken saatte park bahçe dolaşır, iş arar. Akşam eve gelince çalışan her koca gibi karısını azarladığını, ona kafa tuttuğunu söyler. Yirmi beş gün böyle geçer. Karısı her bir kuruşu nereye harcayacaklarını hesaplayıp duruyordu. Adam için ise sıkıntı büyüydü.

Adam hırsızlık yapar Artık maaş günü yaklaşıyor. Adam, karısına çocukları alıp annesine gitmesini, maaşını alınca ayın birinde gelmesini söyler. Kadın kocasını dinler. O gidince adam hırsızlık yapmaya karar verir. Başka çaresi kalmamıştır. Bir evi gözüne kestirir. Apartman dairesidir. Evdekiler her gün o saatte ya sinemaya ya tiyatroya gidiyorlardı. Evin ışıklarını söndürüp çıkarlar, sonra adam evden çıktıklarını da görür. Arka bahçeden gizlice yukarı tırmanır. Balkon kapısı da açıktır. Her şey çok kolay oluyordu. Adam evi arar ve her yerden para çıkıyordu. Şaşırır. Üç yüz lira alır ve not yazar. Çok ihtiyacı olduğunu, aldığı üç yüz lirayı kazanınca götüreceğini söyler.

Adam soyulur Adam eve doğru giderken aylardan beri ilk kez rahat uyuyacağını düşünür. Eve yaklaşıırken evin ışıklarını görür. Karısının erken geldiğini sanır. Tam eve girecekken evde iki hırsız onu karşılar. Evde çalınacak hiçbir şey olmadığı için adamı azarlar. Tabancalarını da adamın göğsüne dayarlar. Üstünü ararlar. Üç yüz lirayı bulup çalarlar.

Polisler gelir Adam kara kara ne yapacağını düşünür. Sabah erkenden kapısı çalınır. Polis gelmiştir. Yanlarında kelepçeli olarak ondan parayı çalan hırsızlar vardır. Üç yüz lirayı gösterip paraların onun olup olmadığını sorar. Adam kendisi de çaldığı için adamlar aleyhine bir şey söylemek istemez. Hayır demeyi düşünür ama polis sabıkalı hırsızların parayı ondan çaldıklarını itiraf ettiklerini söyleyince evet demek zorunda kalır. Polis onun paraları nerden aldığını sorar. Çünkü paralar sahtedir. Polis adamı da karakola götürür.

Temalar

Yoksulluk ve Çaresizlik Ekonomik zorluklar, yoksulluk insanları çaresiz ve zor durumlara sokabilmektedir. Adam işsizlik yüzünden yoksullaşıyor ve giderek eşi ile ilişkileri çıkmaza giriyordur. İlk önce yalan söyleyerek bu durumla baş etmeye çalışırken daha sonra hırsızlık yapmak zorunda hissediyordur. Ekonomik sıkıntılar bireyleri çaresiz bırakarak ahlak dışı davranışlara yönelmesine sebep olabilmektedir.

AMATÖR RUHLU BİR POLİS

Kişiler

Amca Çok zengindir. Köşkü vardır. Hafız Hakkı Paşa'nın ordusunda ikinci batarya komutanlığı yapmıştır. Askeriyede hakkının yendiğini düşünüyordur. Çünkü paşa olamamıştır. 70 yaşından sonra öyle olmamasına rağmen herkese kendi için Paşa dedirtiyordur.

Öykü

Paşa Amca Anlatıcı her bayram aynı hikâyeyi anlattığını söyler. Anlattığı dönem de amcası sağdır. Her Kurban Bayramı'nda amcasının köşkünü gidiyorlardır, diğer günler gitmek istemiyorlardı. Çünkü amcası sürekli aynı askerlik anılarını anlatıp onları bıktırmıştır. Paşa Amca'sı ya uyuyor ya da sadece askerlik anısı anlatıyordur. Hatta bazen anlattığı günlere gidip duvardan kılıcını alıp, ateş hattına emir veriyordur.

Yanlış anlaşılma Bir bayram yine köşke ziyarete gidecekleri zaman küçük amcaoğulları da gelmek istemiştir. On yıldır amcasını görmediğini söylemiştir. Onu uyarmışlardır. Seslenirken Paşa Amca demeyi unutmaması gerekiyordu. Köşke giderler. Amcası yine yüz bin kere anlattığı her anıyı anlatır. Akşam olur, herkes odasına çekilir. Gece hırsız konuşmalarına uyanır. Odadan çıkınca yengesi telefonun ahizesini kapatıyordu. Evde hırsız tıktırları duyduğunu, polise haber verdiğini söylüyordu. Ama anlaşılır ki hırsız sandıkları küçük amcaoğludur. Tuvaleti arayıp koca köşkte bulamamış, elektrik düğmesini de bilmediğinden zorluk yaşamıştır. Bu sırada yenge tekrar karakolu arar ve yanlışlık olduğunu söyler. Ama ekipler çıkmıştır. Gelince onlara bildirmelerini iletirler.

Polis ikna olmaz Bir süre sonra silah sesleri eşliğinde polisler gelir. Evdeki uyuyanlarda panik içinde uyanır. Bir tek Paşa Amca uyanmamıştır. Polisler eve geldiğinde onlara yanlışlık olduğunu söyleseler de polis inanmaz. Böyle çok durum yaşadıklarını, hırsızlara acıyıp ihbardan vazgeçtiğini savunurlar. Ne deseler de ikna edemezler. Polis içeri girer. Hepsini bir odaya alır. Sorguya çeker. Kimliklere bakar. En sonunda içlerinden kimsenin hırsız olmadığını polise kanıtlarlar. Bu sefer de polis bütün evi arayacağını söyler. Hala evde hırsız olduğunu iddia ediyordur.

Paşa Amca'nın saldırısı Polis önde, onlar arkada her kuytuyu, her odayı ararlar. Polis laftan anlamıyor, onları tersliyordur. Bir tek Paşa Amca'nın uyuduğu çatı katı kalmıştır. Oraya doğru çıkarlarken Paşa Amca'nın sesi gelir. Uyandığı anlaşılır. Yine kendini askerde sanıyordu ve kılıcı elindedir. Polisin üstüne doğru atılır. Polis kendini zor kurtarır. Polis önde, evdekiler arkada kaçarlar. Paşa Amca onları düşman, bataryasını da düşman tarafından çevrilmiş sanıyordu. En sonunda amatör ruhlı polis memurunu evde hırsız olmadığına inandırmışlardır. Ama Paşa Amca o geceden sonra onların düşman olmadığını hiç inanmamıştır. Paşa Amca'nın amatör ruhu polisin amatör ruhundan baskın çıkmıştır.

Temalar

Bürokrasi eleştirisi Polislerin yanlışlıkla haber verildiğine, hırsız olduğuna inanmamaları ikna olmamalarına sebep olur. Bu da prosedürü katı bir şekilde ve sorgusuz uygulayıp daha karmaşık durumları ortaya çıkarmıştır. Bürokratik sistemin katı ve esnek olmayan, işlevsellikten uzak yapısı eleştirilmiştir. Bürokrasi ve bireylerin mantıksız davranışları absürt bir hikaye ile anlatılmıştır.

YAĞMA MI VAR!..

Kişiler

İlyas Reis Sürmenelidir. Evlidir ve yedi çocuğu vardır.

Öykü

İlyas Reis'in son gecesi İlyas Reis iş için İstanbul'a gelir. Hemşerilerinin kaldığı Karadeniz oteline gider. Bir ayda işini bitirir. Çocuklarına yemeni, karısına fistanlık, komşusuna ve tanıdıklarına lokum, şeker, nazarlık gibi hediyeler alır. Ertesi sabah erkenden vapurla yola çıkacaktır. Kesesinde kırk bir lira vardır. Gitmeden son gece eğlenmeye karar verir. Meyhaneye gider. Çok içer. Meyhane çıkışı Galata'nın rutubetli sokaklarından geçerken baldırı, bacakları meydanda, makyajlı bir kadının kendisini çağırdığını, evden içeri girdiğini anımsıyordur. Ondan sonrasını ise bilmiyordur.

Mahkeme günü Akli başına geldiğinde tevkifhanededir. Sürmene bıçağı belinde yoktur. İki insan öldürdüğü, birini de yaraladığı söyleniyordur. Cezaevine girdikten sonra yargıcın karşısına çıkar. Yargıç adını, nereli olduğunu ve yaşını sırasıyla sorar. Ama her birinin cevabını almak zordur. İlyas Reis şive ile konuşuyordur. Ne dediği zor anlaşılıyordur. Ayrıca her şeyi uzun uzun anlatıyordur. İsmi sorunca ismini ilk ne koymak istedikleri, imamin başka isim kulağına okuduğu gibi bir sürü ayrıntı veriyor bir türlü sorunun cevabını vermiyordur. Nereli olduğunu sorunca babasının nerede doğduğundan, annesinin nereli olduğundan, nerede oturduklarından lafa başlıyor, hâkimin sorusuna kısa ve net cevap vermesi zaman alıyordur. Yargıç nüfus kağıdının memleketten getirilmesini söyler. İlyas Reis'in kimliğini öğrenmek bir saat sürmüştür. Kan ter içinde kalan yargıç asıl cinayet meselesine gelememiştir. Mahkeme iki ay sonraya ertelenir. İlyas Reis gayet memnun şekilde jandarmalarla mahkeme salonundan çıkar.

Mahkeme ertelenir İki ay sonra, ikinci defa mahkemeye gelir. İddianame okunur. Yargıç İlyas Reis'e ne dediğini sorar. Ama durumu anlatması uzun sürünce iddianameyi onun anlayacağı dilden anlatır. Tekrar vakanın nasıl olduğunu anlatmasını ister. İlyas Reis İstanbul'a gelmeden önce karısı ile İstanbul'a gelme kavgası yaptığı andan anlatmaya başlar. Yargıç sürekli araya girip, o kısımları geçmesini, İstanbul'a geldiği günleri anlatmasını söylese de İlyas Reis şiveli konuşması ile, uzun bir şekilde konuşmayı sürdürür. Bir süre sonra yararı olmadığını gören başkan, İlyas Reis'in lafını kesmez. İlyas Reis iki saat konuşur ama ancak fındıkları Temel Reis'in takasına yüklediği ana kadar gelmiştir. Mahkeme dört ay sonraya ertelenir. İlyas Reis sanki beraat etmiş gibi memnundur.

İlyas Reis'in bitmeyen ifadesi Dört ay sonra üçüncü duruşmada yargıç lafı uzatmadan anlatmasını ister. Fakat o kaldığı yerden, aralarda türküler söyleyerek anlatımını sürdürür. Yargıç öldürdüğü Sedat ve Celil'e konunun gelmesini söylese de, İlyas Reis Hopa'dan Arhavi'ye kadar gelebilmiştir. Vakit geç olduğu için mahkeme yeniden ertelenir. Sonraki celsede ise takasıyla Arhavi'den Viçe'ye üç buçuk saatte ancak gelebilir. Rize'ye gelişlerini iki buçuk saatte ancak anlatır. Rize ve Of arası hepsinden uzun sürer. Her celse arası iki, üç aydır. Of'tan Sürmene'ye nasıl geldiğini anlatırken artık cezaevinde ikinci yılı dolmuştur. Maceralarına meraklı dinleyiciler artık salona sığmaz olmuşlardır. Reis, yargıcın paylamaları, dinleyenlerin kahkahaları arasında Trabzon'a kadar gelebilmiştir. Kimse onun neden bir türlü asıl meseleye, cinayete gününe gelemediğini anlamıyordur.

İlyas Reis'in lafı uzatmasının sebebi On sekizinci celse olmuştur. İlyas Reis daha yolun yarısına gelmemiştir. Yargıç artık mahkemeyi bir an önce bitirmek istiyordur. İstanbul kısmını artık anlatmasını söyler. İlyas Reis, sağ elinin işaret parmağı ile gözünün alt kapağını aşağı doğru çeker. "Pişttt" diyerek, aklını peynir ekmekle yemediğini söyler. Yargıç neden diye sorunca "Yağma mı var?" diyerek İstanbul'a gelirse onu dar ağacında sallandıracağını bildiğini ima eder.

Temalar

Bürokratik karmaşa ve Oyalama Mizahi ve absürt şekilde anlatılan mahkeme süreci bürokrasinin yavaşlığına, bireylerin yargı sürecini nasıl etkileyebileceğine, yargı süresindeki aksaklıklara dikkat çekmektedir.

BİR PAZARLIK

Öykü

Pantolonunu satan adam Adam eskicinin sesini duyunca çağırır. Pantolonunu satacaktır. Ama komşuları görsün istemiyordur. Eskiciyi çağırıp ne zaman bir şey satmaya kalksa pantolon verse yelek, yelek verse ceket, ceket verse şapka soruyorlardır. Eskiciyi içeri alır ki komşular görmesin. Ama adam pantolonu incelemek için vücudunun yarısı eşikten içeride, yarısı eşikten dışarıda pantolonu evirip, çevirip inceler. İçeride bakmasını istese de karanlık olduğunu söyler. Perdeleri ve ışıkları açsa da adam ikna olmaz.

Eskici ile çekişme yaşanır Karşı evde genç kız vardır. Bitişik komşu ile arası iyidir. Öbür evdeki karaborsa zengindir. Sol evdeki dedikoducudur. Ama eskici bunları umursamıyordur. Eskici pantolonu evirip çevirip delik, yırtık var mı diye baktıkça adam huylanır. Sanki pantolon hala kendi üzerinde gibidir. Eskici yine sokağa fırlar ve bakarken pantolonda bir delik bulur. İyice göstermek için parmağını oraya sokar. Eskici ile çekişmelerini duyanlar kafalarını uzatıp izlemeye başlar. Karşıdaki komşunun kızı güler. Kadın güler, müteahhittin kızı güler. Adam rezil olduğunu düşünür. Eskicinin yakası adamın elinde, eskicinin eli pantolonun paçasında tartışırlar. Her evden bir baş çıkar. Eskiciye kaç lira verdiğini sorar. Eskici pantolona iki lira verir ama adam kabul etmez.

Pantolon yırtılır Az sonra başka eskici gelir. O eskici ile olanlarla da komşular epey bir eğlendikten sonra o da pantolona bir buçuk lira verir. Üçüncüsü bir lira teklif verir. Her seferinde biraz daha fiyat kırarlar. Sonra ilk gelen eskicinin sesi duyulur. İyice fiyat kırmıştır. Elli kuruş önerir. Adam bıkar ve kabul eder. Ama eskici elli kuruş yerine çamaşır mandalı, tabak falan önerir. Adam iyice gerilir. Eskici dışarı çıkar. Pantolon elinde çekiştirip bakmaya başlar. Adam içeri girmesini ister ama eskici içerde gözükmeyerek incelemeye devam eder. İkisi pantolonun paçasına yapışınca pantolon yırtılır. Eskici bir tarafa, adam bir taraf düşer. Mahalleli güler. Eskici yuvarlandığı yerden söylenir. Artık elli kuruş da etmeyeceğini, yirmi beş kuruş verebileceğini belirtir. Adam kabul eder. Neredeyse pantolonu hediye etmek zorunda kalacağı için söylenir. Fakirlik rezillik diye düşünür.

Temalar

Yoksulluk ve Çaresizlik Adam komşularına rezil olacağını düşünerek paraya ihtiyacı olduğunu belli etmemeye çalışmaktadır. Bu sebeple o gizlemeye çalıştıkça eskicinin rahat tavırları daha da dikkat çekmektedir. Komşular ise adamın yaşadığı gerilim anlarında oldukça eğlenir. Ekonomik sıkıntıların, yoksulluğun insanların onurunu kıran, onları çaresiz bırakan etkileri söz konusudur. Toplum ise bu durumları kendisi için bir eğlenceye dönüştürebilmektedir.

DALKAVUKLUK İSTEMEM

Kişiler

Şevki Yayın servisinin şefidir.

Cazim Yayın servisinin patronudur. Çok zengindir. Yirmi, otuz milyonu, çiftliği, apartmanları, otomobilleri, karısı, metresi vardır.

Kerim Yayın servisinde, anlatıcıdan sonra işe girmiş bir çalışandır.

Öykü

Şevki'nin dalkavukluğu Yayın servisinde içeri patron Cazim Bey girer. Herkes ayağa kalkar. Cazim Bey kızar. Herkese oturmasını söyler. Dalkavukluk sevmediğini, o girince ayağa kalkmayıp işlerine bakmaları gerektiğini söyler. Fakat Şevki ayaktadır. Patron otur deyip kızsada saygısızlık olacağını düşündüğünden oturmuyordur. Cazim Bey dört, beş kez oturmasını tekrarlar ama Şevki hala eğilip, bükülüyor, ceketini ilikliyor, patron ne dese onu tekrarlıyor ve ayakta duruyordur. Cezmi Bey en sonunda dayanamaz, bir daha kimsenin o gelince ayağa kalkmamasını tembihler.

Kerim'in düşünceleri Öğle yemeğinde adam arkadaşı Kerim ile sohbet eder. Şevki'nin ne kadar dalkavuk olduğundan bahseder. Kerim ise o çeşit dalkavukluğun modasının geçtiğini söyler. O Şark dalkavukluğu yapıyordur. Avrupalı dalkavukluk farklıdır ve herkesin dalkavuğa ihtiyacı olduğunu belirtir. Patronları ben dalkavukluk istemem dese de Avrupalı dalkavuğa düşse isteyeceğini söyler. Cazim

Bey'in her şeyi olmasına rağmen hiç mutlu değildir. Ona göre bunun sebebi dalkavuk olmamasıdır. Kerim yakında çok şeyler değişeceğini söyler.

Kerim'in maaşındaki değişimler Gerçekten de bir süre sonra değişimler olur. Adamın aylığı iki yüz elli liradır. Kerim ile aynı maaşa çalışıyorlardır. O konuşmadan iki hafta sonra Kerim'in alığı üç yüz lira olur. Sonra Şevki ile aynı olur. Şevki dört yüz alıyordu. Derken Kerim beş yüz liraya şef, Şevki de muavin olur. Kerim'in aylığı hızla artar. Başka servise geçer. Cazim Bey ile Avrupa gezisine çıktığı duyulur. Aylığı iki bin, beş bin lira oldu diye haberler gelir. Yaptığı işi bilen yoktur. Bazen işe geliyor bazen gelmiyordur. Bir süre sonra onun gelmediği günler Cazim Bey gelip onun işlerini yapmaya başlamıştır. Cazim Bey'in vekili, sekreteri, muavini olduğu söyleniyordur.

Yıldönümü yemeği Kerim çalışkan, becerikli, bilgili değildir. Adam, Batı dalkavukluğu ile yükseldiğini anlar ama ne yaptığını bilmiyordur. Bir gün müessesenin kuruluş yıldönümünde herkes ikramiye alır ve kutlama yemeğine çağırılır. Şevki bu kez de hem Cazim, hem Kerim'e dalkavukluk ediyor, sürekli azar işitiyordu. Adam, Kerim'in yaptıklarını ve konuştuklarını dikkatlice takip eder ve ne yaptığını anlamaya çalışır.

Kerim ve Cazim arasındaki ilişki Cazim Bey içki içmek istediğinde Kerim hemen lafa karışıyor, izin vermiyor, sağlığını düşünmesini söylüyordur. Cazim Bey sıcak oldu, camı açalım dediğinde, Kerim izin vermiyor, hasta olacağını söylüyordur. Cazim Bey sigara içeceği zaman son bir hakkı kaldığını söylüyordur. Saat ilerleyince eve gitmeleri gerektiğini, uyku saatini kaçırmamasını, sağlığını düşünmesini söylüyordur. Cazim Bey ise çocuk gibi boynunu büküyor, biraz ısrar ediyor ama olanlardan hoşuna gittiği belli oluyordu. Cazim Bey ona dalkavukluk yapan Şevki'yi bir durumda yine azarlar ve Kerim'i savunur. Çocuk gibi olduğunu, o olmasa kaç kere hastalanıp öleceğini söyler.

Adam terfi alır Kalkarken Kerim elini kadehe atar ve adam hemen eline yapışır. Beş kadeh içtiğini, sağlığını hiç düşünmediğini söyleyip elini kadehten çekmesini söyler. Kerim bu seferlik içmek için yalvarır. Adam bu seferlik izin verdiğini ama bir daha izin vermeyeceğini söyler. Kerim aferin diyerek doğulu dalkavuklukla, batılı dalkavukluğun farkını hemen anladığını söyler. Aylığını sorar ve yarın Şevki yerine onun şef olacağını, onun da muavini olacağını söyler. Maaşını da beş yüz yapmıştır. Şevki çıkışta Cazim Bey'e yine dalkavukluk yapmaya gelir. Adam yeni şef olmasının verdiği güvenle onu azarlar.

Temalar

Yozlaşma ve Çıkarıcılık Toplumsal yapılar ve iş yerindeki iktidar ilişkilerine dair göndermelerin yapıldığı bir öyküdür. Yükselmelerin, değer görmenin bilgiye, çalışmaya, beceriye göre değil stratejik davranışlara, dalkavukluk gibi yöntemlere dayanmaktadır. Toplumdaki çarpık ve yozlaşmış değer sistemi eleştirilmektedir.

MUTLULUĞUMU SANA BORÇLUYUM

Öykü

Yeni tanıştığı kadın Adam arkadaşı ile karşılaşır. Bir kadına tutulduğunu söyler. Çok güzel olduğunu anlatır. Fotoğrafını da arkadaşına gösterir. Arkadaşı kadının ona ilgi gösterip göstermediğini sorar. Gösterdiğini öğrenince çok güzel olduğunu, kaçırmamasını tembihler. O günden sonra her buluşmalarında adam arkadaşına kadın ile durumlarının nasıl gittiğini sorar ve ona önerilerde bulunur.

Arkadaşın önerileri Karşılaştıklarında işin nasıl gittiğini sorup, kadına kendisini sevdirmesini söyler. Adam, kadınların çiçeği çok sevdiğini, özellikle kırmızı karanfil almasını belirtir. Pahalı hediyeler alıp sık sık zeki olduğunu söylemesini de ekler. Arkadaşı dediklerini yapmıştır ve işe yaramıştır. Kadın yüz vermeye başlamıştır ama işi nasıl ilerleteceğini bilmiyordur. Adam sinemaya götürmesini, hangi tür filmleri tercih edeceğini, sinemadan sonra pastanede vanilyalı dondurma ısmarlamasını, daima cebinde şokola draje bulundurmasını tembihler.

Kadın evlidir Arkadaşı dediklerini yapmıştır. Kadın onun çok zevk sahibi olduğunu söylemiştir. Adam bu kez de onu Büyükkada'ya gezmeye götürmesini, gezdirmesini, dans etmelerini ama yalnızca valsa kaldırmasını söyler. Bu önerileri de uygulayan arkadaş kadın ilgisini çekmiştir. Ama kadın evli olduğunu söylemiştir. Hiç yakınlaşamıyorlardır. Kadın, kocasının hiç kadın ruhundan anlamayan, kaba saba biri olduğunu söylemiştir. Ona güvenebilse hemen boşanacaktır. Adam arkasını bırakma diye öğüt vermeye devam eder.

Adamın arkadaşı ve kadın evlenir Sonraki buluşmada adamın arkadaşı, kadını bir kere bile öpemediğinden yakınıdır. Adam, ona hediye etmesi gereken losyon ismini verir. Kumaş almasını söyler ve rengine varana kadar anlatır. Kimin şiirlerini okuması gerektiğini söyler. Kocasından ayrılırsa onunla evleneceğini söylemesini önerir. Bir süre görüşmezler. Görüştüklerinde kadın kocasından boşanmıştır. Evlenmeye kara vermişlerdir. Arkadaşı, evlendiği zaman adama teşekkür eder. Mutluluğunu ona borçlu olduğunu belirtir. Adam ise asıl kendisinin ona teşekkür borçlu olduğunu söyler. O da sayesinde karısından boşanmıştır.

Temalar

Manipülasyon ve Çıkarıcılık Adam, manipülasyonlar ile karısı ve arkadaşının ilişkilerini yönlendirmektedir. Karısından boşanmak istediği ve bu durumu kullandığı anlaşılmaktadır. Kendi çıkarı için başkasının hayatını şekillendirmektedir. Manipülasyon bireylerin kendi çıkarları doğrultusunda etik sınırları aşmasına sebep olabilmektedir.

İlişkilerde yozlaşma ve Ahlak Öyküde mizah unsuru kullanılarak kadın erkek ilişkileri ile ilgili unsurlara yer verilmiştir. Güven, dürüstlük ve sadakat gibi temel unsurların yer almadığı bir ilişkide tüm karakterler kendi çıkarlarını düşünerek hareket etmektedir. Evli kadının başka bir adamla flörtleşmesi ve kendini güvene aldıktan sonra evliliği ile ilgili karar alması sadakatsizliğini, güvenilmezliğini göstermektedir. Adamın, kadının evli olduğunu bilmesine rağmen onu elde etmek için olmadığı biri gibi, sadece arkadaşının tavsiyelerine uyarak davranması güvenilmez, yalancı bir insan olduğunu göstermektedir. Aynı zamanda adamın ilk anda karısının fotoğrafını görmesine rağmen dürüst olmayıp, manipülasyonlarla ilişkiyi yönlendirmesi çıkarıcı ve yalancı olduğunu göstermektedir. Tüm karakterler ahlak dışı davranışlar içindedir. İlişkilerdeki yozlaşmayı mizahi bir açıdan eleştirmektedir.

ANAHTAR

Öykü

İki arkadaş bara gider İbrahim, Hasan'a bara gitmeyi teklif eder. Hasan, onları donsuz kapı dışarı edeceklerini öne sürerek gitmek istemez. Ama İbrahim bu konuda tecrübeleri olduklarını savunur. Neon ışıklı tabelası olan bir bara girerler ve iki kat aşağı inerler. Jaz müzik çalıyor. Garson gelince iki votka isterler.

Hasan masada tek kalır Kadının biri ateşleri olup olmadığını sorar. Hasan, duymamış gibi yapar. Kadına ateş verirse devamının geleceğini ve onları kazıklayacağını biliyordur. Ama İbrahim kadına ateş verir. Kadın konuşmaya çalışır. Hasan, İbrahim'i uyarır. İbrahim telaşlanmamasını söyler. Oyuna gelmeyecek gibi görünse de biraz sonra kadın kulağına bir şey söyler ve ikisi beraber bar amerikana geçerler. Hasan, İbrahim'in kandığini anlar. Aslında İbrahim de, o da barlarda çok para yemiş adamlardır. Buradaki kadınlar gibileri çok iyi tanıyorlardır. Hasan masada tek kalınca güzünü tavana diker ve kimse ile göz göze gelmek istemez.

Alis ile tanışma Kadının birisi masasına gelip gelemeyeceğini sorar. Başka yer yoksa oturabileceğini söyler. Kadının adı Alis'tir. Uçuk benizli, esrar bakışlı, inci dişleri ve davetkar dudakları olan bir kadındır. Tam o sırada garson gelir ama kadın ondan önce davranır ve içki istemediğini söyler. Hasan şaşırır. Bir şey içseydiniz diyerek teklifte bulunur ama kadın reddeder. İçkiye alışkın olmadığını, buradaki hayatından nefret ettiğini söyler. Dertleşmek istemiştir. Ona çok benzeyen bir sevgilisi vardır ve onu terk etmiştir. O yüzden böyle bir hayata düştüğünü ve mutsuz olduğunu söyler.

Alis'in daveti O anlattıkça Hasan ağlayacak gibi olur. Bütün ömrünce aradığı kadını bulmuş gibi hissediyordur. Bir şey içmeleri konusunda ısrar eder. Alis ancak kendisi ısmarlarsa içeceğini söyler. Hasan kadının ona tutulduğunu düşünür. Alis'i neredeyse zorla bar amerikana götürür. İbrahim kadınıla ahtapot gibi birbirine sarılmış vaziyettedir. Barda Alis sürekli ona iltifatlar eder. Gözlerine tutulduğunu, başkasının onun gözlerine bakmasına tahammülü olmadığını söylerken sürekli başka içkiler ısmarlayıp içmeye başlarlar. O sırada Alis çantasından bir anahtar çıkarır, ona verir ve adresini söyler. Gece saat dörtte gelmesini, onu bardaki kadınlardan kışkandığını söyler.

Hesap çok gelir Hasan hesabı ister. 285 lira hesap gelir. İbrahim'e bakar. Onu göremez. Alis'e 175 lirası olduğunu söyler. Alis bu kadar içtikleri için söylenir. Onları parayı vermeden bırakmayacaklarını, onda da on beş lira olduğunu söyler. Hasan'ın aklına altın dolmakalem, altın kol düğmeleri ve taşlı saati gelir. Alis hepsini alır, on beş dakika sonra gelir. Elli lira hesabının kaldığını, onu da kendisinin

ödeyeceğini söyler. Hasan yarın ona ödeyeceğini belirterek teşekkür eder. Alis gece mutlaka beklediğini söyler ve onu gönderir.

Alis'in yalanı ortaya çıkar Hasan bardan çıkar. Saat dördü zor eder. Anahtar elinde adresi aramaya başlar. Bekçiler bile adresi bilemez. Eve gider uyur. Akşamüzeri tekrar çıkar ve belirtilen adreste evi aramaya başlar. Gece yarısına kadar evi ararken yolda bir tanıdığını görür. O da bara gittiğini, bir kadınla tanıştığını, ona ev anahtarını verdiğini söyler. Kadının adı Alis'tir. Hikâye aynıdır. Hasan'ın arkadaşı bara dört yüz lira vermiştir. Yanlarından geçen biri de onlara aynı adrese sorar. Alis onu da kandırmıştır.

Temalar

Manipülasyon ve Sahtekarlık Hasan ve öyküdeki diğer erkekler ne kadar deneyimli olsalar da duygusal olarak manipüle edilerek dolandırılmaktadırlar. İnsanların zayıf noktaları üzerinden kolaylıkla manipüle edilebildikleri görülmektedir.

BİR KIZ NİKAH GÜNÜ KAÇMIŞTI

Kişiler

Süleyman Mahmutpaşa'da dokumacılık yapmaktadır. Emel'in babasından dört, beş yaş büyüktür.

Emel On altı yaşındadır. Süleyman ile evlendirilecekken kaçmıştır.

Emel'in babası Gecekonuda yaşamaktadır. Evlilikten kaçtığı için kızını suçlamaktadır. Süleyman Efendi'den daha iyi damat bulamayacağını düşünmektedir.

Emel'in annesi Evlilikten kaçtığı için kızını suçlamaktadır.

Öykü

Emel kaçmıştır On altı yaşındaki Emel, tam nikâh sabahı ortadan kaybolmuştur. Her yeri ararlar, gidebileceği arkadaşlarına bakarlar ama onu bulamazlar. Süleyman Efendi, Emel'in anne ve babasının kapısına dayanıp bağırıp çağırmaya başlar. Kızı gösterip onu kazıkladıklarını, çok para harcadığını, harcadığı paralarla sekiz kadınla evlenebileceğini, gözü açılmamış kadın almak isterken kandırıldığını söyleyerek bağırır. Emel'in anne ve babası komşulara rezil oldukları için adamın eve gelmesini isterler. Evde konuşmak isterler ama Süleyman Efendi bağırıp çağırmaya devam eder.

Emel'in ailesi mahcuptur Komşular araya girer. Süleyman Efendi verdiği paraları geri ister. Emel'in babası elbet vereceklerini, ellerinden bir şey gelmediğini söyler. Emel'in namuslarını iki paralık ettiğini söyleyerek kızına söylenir. Emel'in annesi de Süleyman Efendiye teşekkür eder. Ne isterlerse almıştır

Süleyman Efendi söylenir Süleyman Efendi söylenmeye devam ediyordu. Satın aldıklarını sayıyordu. Kadın, kızına alınanları getirir. Bir bir bakarlar. Süleyman Efendi her şeyin en iyisini aldığını söyler. Kullanılmış donları, çorapları istemez. Parasını vermelerini ister. Diğer eşyaları kabul eder. Kızın gözü dışarıda kalmasın diye onu götürdüğü sinema, pastane, matineri anlatır ve oralarda harcadıkları paraları da ister. Hatta bir kere evlerine gelirken rakı, balık ve domates almıştır. Onların da lafını eder. Emel'in anne ve babası adama hak veriyor, kızlarına söyleniyorlardır. Süleyman Efendi hesap kitap yapar ve iade ettikleri eşyalar dışında iki yüz on sekiz lira daha ödemeleri gerektiğini, yoksa onları dava edip manevi tazminat davası da açacağını söyler. Emel'in babası kabul eder. Taksit taksit ödeyeceklerine söz verir.

Emel'in gelişi Bu sırada gecekonduunun kapısında bir otomobil durur. İçinden Emel iner. Çok sık giyinmiştir. İki günde tanınmayacak hale gelmiş, bambaşka biri olmuştur. Eline geçirince saçını başını yolacağını söyleyen ailesi donup kalmıştır. Süleyman'ın da ağzı açıktır. Komşular artist olduğunu düşünür. Emel içeri girerken Süleyman paramı isterim diye bağırıyordu. Emel ne olduğunu sorar. Annesi muhallebicinin, çorapların falan parasını istediğini söyleyince, Süleyman para lafı edecek erkeklerden olmadığını iddia eder. Emel artık işe girdiğini, asla onunla evlenmeyeceğini söyler ve cüzdanından çıkardığı üç yüz lirayı verir. Kapıdaki arabaya biner ve Beyoğlu'na gider. Süleyman, Emel'in annesinden aldığı kolonyayı da ister.

Temalar

Geleneksel tutum/ Ekonomik bağımsızlık Emel ve Süleyman arasında çok fazla yaş farkı olmasına, Emel'in gencecik bir kız olmasına rağmen ailesi evliliğini normal görmektedir. Süleyman'ın maddi durumundan, imkânlarından dolayı evliliği destekledikleri anlaşılmaktadır. Süleyman Efendi'nin aşırı, görgüsüz ve kaba tavırları karşısında bile kızlarını suçlamakta, kaçtığı için kızmaktadırlar. Bu durum dönemin geleneksel bakışını yansıtmaktadır. Fakat kızları bambaşka biri olarak gelip, para sahibi olduğunu hissedince hemen tavır değiştirirler. Öykü tüm bunlarla ilişkilerdeki yozlaşmayı ve geleneksel tutumu göstermektedir. Ekonomik bağımsızlık bireylerin özgürlüklerini ve karar alma süreçlerini etkilemektedir.

NEVESER'DEN ESER YOK

Öykü

Boğaz gezisi davetiyesi Yazar masasının başındadır. Bir genç odaya girip Akasyaları Bitten Koruma Cemiyeti'nin Boğaz gezintisine onu davet ettiklerini söyler. Adama davetiyeyi uzatır. Boğaz gezintisine, eşi ile birlikte katılabileceği bir davetiyedir. On beş lira olduğu yazılıdır. On beş lirayı görünce para ile mi satıldığını düşünür ama daha sonra evham yaptığına karar verir ve gençlerin onu da aralarında görmek için davet ettiklerini düşünür. Onu hatırlamalarına çok teşekkür eder. Yan gözle arkadaşı Celal'e bakar. Kıs kıs gülüyordur. Delikanlı başka davetiye isteyip istemediğini sorar. Adam başkalarını da davet etmek isteyeceklerinden boşu boşuna almak istemez ama delikanlı davetiyeyi bol bastıklarını söyler. Adam iki tane daha alır.

Davetiyelerin ücreti Delikanlı gitmez ve öyle ayakta bekler. Adam tanınmış bir yazarla bir iki çift laf etmek istiyor diye düşünür. Kahve içmesi için ısrar eder. Delikanlı önce reddetse de sonra oturur. Kahve bitince gitmek için ayağa kalkar. Yazar teşekkür eder ve çok önemli bir işi çıkmazsa geleceğini söyler. Delikanlı hala gitmez. Parayı almak için sonra mı geleyim diye sorar. Celal karşıdan güler. Yazar o kadar para vermek istemez ve bahane uydurmaya çalışır. Eşiniz ile gelin yazdığını, yeni fark ettiğini, onun eşi veya kız arkadaşı olmadığını söyler. Pazar günü işi olduğunu uydurur. Genç davetiyeyi başkasına verebileceğini belirtir. Çıkışı kalmayan yazar iki tane alacağın söyleyip davetiyenin birini iade eder. Cebinde fatura ödemek için aldığı avans otuz lirayı delikanlıya verir.

Yazar ve eşinin övünmeleri Celal'in de başını yakmak ister. Ona da satın almasını söyler. Fakat o işin içinden sıyrılır. Çocuk gidince Celal, yazara enayi olduğunu söyler. Yazar ise ünlü biri olduğu için onu seçtiğini söyler. Evde davetiyeleri görünce karısı kızlar. Para vermediğini söyleyip işin içinden sıyrılır. Karısı gidip komşulara hava atmaya, Boğaz'da gezintiye davet edildiklerini söylemeye başlar. Yazar'da mahalledekilere aynı şekilde davetten bahseder ve övünür. Okuldan arkadaşı İhsan'a da diğer davetiyeyi verir. Onun bir baltaya sap olmadığını düşündüğünden hava atmak istemiştir.

Dolandırıldığı anlaşılr Günü gelince iskeleye giderler. Yazar, arkadaşına hava atmaya devam eder. Çok yoğun olduğunu, sürekli davetlere gitmekten elindeki kitabı bitiremediğini söyler. Bu sırada vakit epey geçer. Neveser isimli vapur bir türlü gelmiyordur. Başka iskelelere de bakarlar yoktur. Yazar soruştururken anlar ki elinde daveti ile gelmiş bir kalabalık oradadır. Hepsi dolandırılmıştır. Neveser isimli geminin yıllar önce hurdaya çıktığını öğrenir ama çaktırmaz. Arkadaşlarına ve eşine saati karıştırdıklarını, sabah sekiz değil akşam sekiz olduğunu söyler. Başka vapura binip giderler. Davet hikayelerini anlatmaya devam eder.

Dolandırıcılık haberi Ertesi gün işe gidince Celal'e de gezinin çok güzel geçtiğini söyler. Bir sürü yalanlar uydurur. Celal ona bir haber verir ve bir muhabirin getirdiğini, birinci sayfadan vereceklerini, başlık bulmasını söyler. Haberde yeni tarzda dolandırıcılık diye Boğaz gezisi adı altında saf vatandaşların dolandırıldığı yazıyordur. Celal'e görünmeden sekretere hasta olduğunu söyleyip eve gider.

Temalar

Gösteriş ve Sahtekarlık Dolandırıcılık yapanlar insanların zaafalarını suiistimal etmektedirler. Yazar kendisini özel hissettiği için davetiyeyi almayı kabul etmiş, bir şekilde buna kendini inandırmıştır. Yazarın ve eşinin gösteriş yapma isteği ve çabaları ön plana çıkmaktadır. Kandırıldığını anlayan yazar itibarını korumak için yalanlar söylemiş ve itibarını korumaya çalışmıştır.

ZEKANIZI BİLEYİNİZ

Kişiler

Şarlok Holmes Meşhur polis hafiyesi

Nat Pinkerton Polis hafiyesidir.

Öykü

Gelen arama Şarlok ve Nat bir hafta önce İstanbul'a gelmişlerdir. Kaldıkları otelde telefon çalar. Sevgilim diye iki kere seslenen bir kadın sesi duyarlar. Ama telefon kapanır. Bu durum iki kere yaşanır. Türkiye'de bir telefon arandı mı mutlaka yanlış numara düştüğü, konuşmanın yarıda kesilmesinin de İstanbul'da olağan olduğu söylenir.

Nat'ın İstanbul hakkındaki bilgileri Birden içeri saçlarını yolarak bir kadın girer. Sevgilisinin öldüğünü söyleyerek telefonuna neden cevap vermediklerini sorar. Sabahleyin banyoya giren sevgilisi, banyodan çıkmayınca gece yarısı girip bakmıştır. Boğulduğunu görmüştür. Nat, musluklardan boğulacak kadar su akmadığını bildiğinden kadının yalan söylediğini belirtir. Kadın ise havagazı musluğunu açtığından boğulduğunu savunur. Nat, bu sefer de kahkaha atar. Çünkü havagazı musluklarından gaz değil sadece hava geldiğini biliyordur. Şarlok Holmes ve Nat Pinkerton, kadınla birlikte ölünün olduğu eve giderler. Evdeki çalışanları sorguya çekerler. Nat hizmetçinin yalan söylediğini iddia eder. Çünkü hizmetçi, adamın 6.45 de köprüden vapura bindiğini, 7.30'da mutlaka evde olduğunu söyler. Nat ise İstanbul'da vapurların hiçbir zaman tarife uymadığını biliyordur.

Öykünün sonu Nat çok önemli bir ipucu bulduğunu söyleyip bağırır. Yerdeki ölü, bulduğunun kendi uçkuru olduğunu, çekmemesini söyler. Şarlok Holmes ölü adamı susturur. Kesin delillere göre öldüğünü belirtir. Ölünün nasıl konuştuğu ile ilgili yazar bir kulp uydurmadığını söyleyerek öyküyü bitirir.

Temalar

Sistem eleştirisi Yazar, sistemdeki aksaklıklar ve bozuklukları mizahi bir öykü aracılığı ile eleştirmektedir. Telefon hatlarının karışması ve kesilmesi, vapur tarifesinin belirlenen saatlere uymaması, havagazı borusundan gaz gelmemesi tema için kullanılan durumlardır. Toplumdaki alt yapı ve hizmetteki aksaklıklar, eksiklikler güvenilirliği ve düzeni etkilemektedir.

SİNİR DOKTORU

Öykü

Yeni fikir Genç sinir hekimi çeşitli yollara başvurup şehrin merkezinde kendine muayenehane açmıştır. Ama pek hasta gelmiyordur. Avrupa'da ihtisas yapmış, çalışkan ve bilgilidir ama para kazanamıyordur. Borçlarını ödemekte ve geçinmekte zorluk çekiyordur. Aklına bir fikir gelir. Pazar günleri hasta kabul ettiğine dair bir tabela hazırlar, gazetelere de ilan verir. Gerçekten de bu fikir işe yarar.

İlk hasta Pazar günü gelen ilk hasta bağıra bağıra odasına giren bir adamdır. Karısından şikayetçidir. Karısı gezip tozmak istiyor, rutubetli bodrumlarda oturmaktan bıktığını söylüyordur. Adam çocuklarının karnını doyurabilmek derdindeyken karısının onu bunaltmasından yakınır. Karısının derdi sinema, tiyatro, gezmedir. Hasta anlattıkça doktor da kendi aile hayatını düşünmeye başlar. Onun karısı da pazar günü gezmek istiyor ama o çalışmak zorunda olduğundan kavga ediyorlardır.

Benzer sorunlar Bir sonraki hasta da sinir krizi eşiğindeyken gelir. Pazar günü evinde otururken kira için ev sahibi gelmiştir. Kira köşelerinde sürüldüğü için söylenir. Ev sahibi ile kavga etmiş, kafasına sühriyi geçirip buraya gelmiştir. Doktor reçetesini yazar. Aklına kendi ev sahibi gelir. İki gün önce o da kirayı arttırma teklifi yapmıştır. Mahkemeye başvuracağını belirtmiştir. Sinirden doktorunda eli titriyordur. Üçüncü hasta içeri girer. Gelen hasta şoförlerle ilgili söylenir. Hasta dert yanarken doktor dün yaşadığı olayı düşünür. Bir şoförle gırtlak gırtlığa gelmiştir. Daha sonra orta yaşlı bir kadın gelir ve oğlundan dolayı üzgündür. Çektikleri için ağlıyordur. Hayırsız oğlundan şikayetçidir. Doktor kadına yatıştırıcı iğne yaparken aklına kardeşi gelir. Hala bir baltaya sap olmamıştır. Artist olacağım dire tutturmuştur.

Doktor sinir krizi geçirir Hastalar arka arkaya gelir. Bekleme salonu tıklım tıklımdır. Kimi bağıırıyor, kimi dövünüyor, kimi kendini yerden yere çarpıyordu. Kimi karısından, kimi alacaklının onu icraya vermesinden yakınıyordu. Doktor muayenehane açmak için borç para almıştır. Faizlerini ödeyebilse de alacaklılar sıkıştırıyordu. Doktor bunları hatırlar ve öfkelenir. En son hasta kahve, çay yokken nal mihinin da bulunamadığından şikayetçidir. Memleket meseleleri dert etmiştir. Nal mihî olmazsa memleketin uçuruma yuvarlanacağından bahseder. Doktorun yüzü değişir, bakışları değişir bağırmağa başlar. Nal mihî diye bağırarak sokaklarda koşmaya başlamıştır.

Temalar

Toplumsal sorunlar/Çaresizlik ve Bunalım Aile içi problemler, ekonomik zorluklar ve şehir yaşamının verdiği sorunlar birikerek bireyin bu durumların üstesinden gelmesini etkilemektedir. Öyküde artan toplumsal şikayetler, doktorun kişisel sorunları ile birleşerek sinir krizi geçirmesine yol açmaktadır. Gelen hastaların şikayetleri ile doktorun sorunları arasındaki benzerlikler dikkat çekicidir. Bireylerin toplumsal, ekonomik ve ailevi sorunlarla mücadelede zorlandığı görülmektedir.

TEBELLEŞ

Öykü

Devlet dairesi önünde bekleyiş Adam her zaman yaptığı gibi devlet dairesi açılmadan kurumun önüne gelmiştir. Fakat kendini göstermez. Çünkü onu oradan birçok kez kovmuşlardır. Aynı durumu yaşamak istemiyorlardır. Dairenin girişine bakarken gelenlerin neredeyse hepsini çok iyi tanıyor. Kapıda ellerinde süpürge ile konuşan hizmetliler vardır. Kendisi hakkında konuştuklarını anlar. Onu kovanlar hep odacılar, hizmetliler, temizlikçiler olduğu için onları hiç sevmiyordu. Şu an onu kendi sınıflarından görseler de aslında mirası alınca zengin olacağını bildiğinden bu durumdan dolayı mutsuzdur.

Adam kuruma girebilir Gözlüklü bir memur görür. Onun hangi dairede çalıştığını bilmiyordu ama zaman zaman görüyordu. Onunla içeriye rahatça girmeyi planlar. Selam verir. Memurla birlikte daireye girer. Memur, onun daireye neden geldiğini sorar. Dün onun kovulduğunu görmüştür. Adam miras işi için diye cevap verir. Memur, adama yakın durunca onu kovmak için bekleyen görevliler cesaret edemez.

Adamın çantası Adam ve memur merdivenlerden aşağı inip uzun bir koridordan geçer. Daha önce burayı hiç görmemiştir. Şaşırır. Memur, elindekileri adama verip abdesthaneye girer. Çıkması zaman alınca adam ne yapacağını bilemez. Memurun eşyaları da elinde kalmıştır. Kendisi de sıkışmıştır. Bir süre sonra memur çıkar. Bu sefer o çantasını memura verir ve abdesthaneye girer. Fakat demin çok sıkışan kendi değilmiş gibi tuvalet ihtiyacı kalmadığını fark eder. Dışarı çıktığında adam yoktur. Konuşurken adının Sülûman Bey olduğunu öğrenmiştir. Tüm katı arar. Gördüğü kişilere sorar ama bulamaz. Çantası onda kalmıştır. Miras ile ilgili biriktirdiği belgeler de çantadadır.

Sülûman Bey Sülûman Bey'i aradığını söylerken onu birine yönlendirirler. Adı Sülûman'dır ama aynı adam değildir. Durumunu ona anlatır. Onu müdür sanmıştır ama konuşmalardan sonra müdür olup olmadığına emin olamaz. İçeri bir görevli girer ve Sülûman Bey'in kulağına bir şeyler söyler. Adam kendi hakkında konuşulduğunu anlar ve deli dendiğini işitir.

Miras hikayesi Adam deli olmadığını söyler. Sülûman Bey sorun olmadığını belirtir. Çantası içinde endişelenmemesini, kurumda çantasının kaybolmayacağını söyler. Kendisi de dairede yeni göreve başlamıştır. Durumunu anlatmasını ister. İran'a savaş açan padişah zamanında haberleşme için güvercin kullanılıyordu. Adamın dedesi de güvercine çok meraklıdır ve cins güvercinler yetiştiriyordu. Padişah savaş zamanı dedesinin güvercinlerinden faydalanınca karşılığında şehrin tüm güvercin terslerini ona bağışlamıştır. Büyük büyük dedesi savaştan dönerken ölünce, çocukları uzun süren miras işlerinden bir türlü mirası alamamışlardır. Adam güvercin kakalarının çok değerli gübreler olduklarını söyler.

Ortalık karışır Bu sırada Sülûman Bey parmaklarını cama vurarak ses çıkarıyordu. Adamın dikkati dağılır. İkisi ritim tutma konusunda yarışmaya başlarlar. Sülûman Bey kendisinden iyi olmadığını iddia eder. Adam bozulur. Bu sırada Sülûman Bey eski müdürün gittiğini ve kendisinin müdür olmadığını söyler. Adam çok kızar. Kendini odadan dışarı atar. Ama görevli artık ona daha dikkatli davranıyordu. Sülûman Bey'in onunla ilgilendiğini görünce böyle olmuştur. Adam alt kattaki, çantasını alan Sülûman Bey'i arar ama sorduğu bir görevli oranın alt katı, bodrum katı olmadığını söyler. Bahsettiği gibi bir

merdiven yoktur. Araya ögle arası girer. Bir ara yine sorun çıkar. Adam çantasını almadan gitmeyeceğini söyler. Onu kovmak isteyen eskiden tanıdığı görevliler ile kalabalık arasında kalır. Onu savunan kişiler çıkar. Adam aradan sıyrılır.

Miras hikayesinin devamı Bir adam onu tutup kalem odasına sokar. Ögle yemeğini yerken hikayesini dinler. Hikayenin devamında adam mirası almak için anne ve babasının da çok uğraştığını ama ömürlerinin yetmediğini söyler. Memurlara para vererek işlerini halletmek istemişler ama verecek paraları olmamıştır. Annesi memurların evlerine temizliğe giderek, çamaşırlarını yıkayarak, onlara yardım ederek karşılık vermeye çalışmış ama bu kez de memurlar onun işini çok beğenince, kaybetmemek için bilerek miras işini uzatmıştır. Önce babası, sonra annesi ölünce halası bu işleri devralmıştır. Küçük çocukken memurlara dilekçeleri vererek miras hakkını talep etmeye başlamıştır. Hatta memurlar yüzünden işlemler kurumdan kuruma aktarılmıştır. Tarım bakanlığı, Genelkurmay Başkanlığı hatta Diyanet İşleri Bakanlığı'na bile aktarım olmuştur. Memurlar işleri uzatmak, annesini ve halasını kullanmaya devam etmek için böyle yapmıştır.

Çantasını alan bulunur Adam görevlinin yanından ayrılır. O da bahsettiği gibi bir merdiven olmadığını ama aramaya devam etmesini söyler. Çıkınca çantasını alan Sülüman Bey ile karşılaşır. Onu aradığını, çantasını almasını söyler. Arayıp bulamadığı merdivenler, uzun koridor karşısına çıkar. Sülüman Bey'in odasına gidince içeride bir yığın çanta görür. Kendi çantasını bulmak epey zor olacaktır. Bu sırada bir sekreter gelip çantalar arasından kendi çantasını bulup makyaj yapıp, takma meme takar. Sülüman Bey kadının arkasından çok namuslu olduğunu, sadece Müdür Bey'in odasına giderken takma memeleri taktığını söyler.

Miras vergisi Oraya bir sekreter daha girer ve adamı görmeden Sülüman Bey'e onun hakkında bir şeyler söyler. Yeni müdürün çok kurnaz olduğunu, daireye musallat olan adamı başından savmak için fikir bulduğunu anlatır. Sülüman Bey kaş göz yapar, kadını uyarır. Müdür onları çağırıyordur. Sülüman Bey adama korkmamasını, onunla geleceğini söyler. Birlikte yukarı çıkarlar. Müdür ona mirası almaya hak kazandığını, mirasın verildiğini söyler. Yıllar içinde alacağı parayı hesaplar. Mirası üç buçuk milyon tutuyordur. Ama miras vergisi istemektedir ve vergiyi vermedikçe devlet mirası vermeyecektir.

Umut kaybedilir Adam güvercin kakası olarak vergiyi ödemek istese de devletin nakdi çalıştığını söyler. Adam mirastan vazgeçtiği söylese de artık mirasın verildiğini, vazgeçemeyeceğini belirtir. Adam çantasını da bulamamıştır. Yıllardır topladığı gazete haberler, belgeler vardır. Ağlamaklıdır. Onu daha önce kovan, kötü davranan memurlar ona ağlamaklı bakıyor, üzülüyorlardır. Adam mirasını almış ama umudunu vermiştir. Artık yeniden de başlayamayacaktır, tüm belgeler gitmiştir elinden ve yeniden toplayamayacaktır. Dışarı çıkar. Kalabalıkta biri ona selam verir. Önceden gittiği devlet dairelerinde birinde çalıştığı biridir. Çoktandır gelmediğini, başvurusunun yanıtlandığını ve belgeleri vermesi gerektiğini söyler. Adam kendisi ile alay ettiğini düşünür. Mirasını alınca ona gününü göstereceğini mırıldandır. Belgeleri yeniden toplamaya karar verir. Eski gazetelerden başlayacaktır.

Temalar

Bürokrasi ve Sistem eleştirisi Bürokratik engeller ve karmaşa ile mücadelede, sınıfsal ayrımlar ve yozlaşmanın yaşandığı sistem trajikomik bir öykü ile anlatılmaktadır. Memurların işleri kolaylaştırmak için para aldığı bilgisi, sekreterin müdürü için güzelleşmeye çalışması, sadece müdürü için hazırlanınca namuslu olduğunun vurgusu yapılması gibi ayrıntılar sistemdeki ve bürokrasideki yozlaşmayı ve problemleri yansıtmaktadır. Miras alma sürecinin umut kırıcı ve adaletsiz görünmesi sisteme eleştiri niteliğindedir.